

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
oslaviji 50 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Istolp. peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 2-50, velik
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
o Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljke in
dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo » Uredništva
telefon št. 2050, upravnitva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.340
za inzerate, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Naša sodba

Dasi kongres demokratske stranke — ka-
kor je videti — na nadaljnji potek politike v
naši državi ne bo imel nobenega odločilnega
vpliva, vendar so se na kongresu izrekle misli,
napram katerim je treba zavzeti v korist zdra-
vega političnega razvoja jasno stališče. Tako
Davidovič kakor Marinkovič sta na kongresu
govorila zgolj kot strankarja, kar je treba na
vsak način imeti pred očmi, ako hočemo prav
vrednotiti ostrine nekaterih njunih poudarkov.
Kolikor je pohvaliti korektni ton, ki sta se ga
poslužila v razpravljanju zunanjepolitičnih
problemov (kar je pravzaprav pri vodilnih politi-
kih posebi umevno), vendar mora vznemiriti mi-
rosljubno našo in evropsko javnost okolnost, da
sta voditelja demokratske stranke naperila na
sosedno slovansko državo grožnje, ki so spričo
zadnjega atentata v Skoplju sicer psihološko
umiljive, diplomatično pa ne dosti utemeljene
in vsekakor nevarne. Prav je, da sta gg. Davi-
dovič in Marinkovič posvetila toliko pozornosti
problemu južne Srbije, vendar bi bil kongres
dal temu prečemu vprašanju boljši povdarek,
če bi bila oba voditelja ostala pri razglabljanju
o potrebnem dvigu kulture, gospodarskega sta-
nja in zaščite pravnega reda in državljskih
svoboščin v tej pokrajini.

Kar se tiče notranjepolitičnega kurza v dr-
žavi sploh, se jasno razločujeta doktrinarec Da-
vidovič in realni politik Marinkovič, ki v seda-
nji politični konstelaciji najspretnejše uveljavlja
moč in vpliv uprav ta dva politika tista, ki je
v obstoje-
čih razmerah najboljša da. In kot doktrinarec
Davidovič ne vidi, kako bi v svoj državni demo-
kratični in samoupravni koncept sam vnesel
smrtonosno kal, če bi se uresničila koncentra-
cija s Pribečevičem in Radičem. Mi zelo dvomi-
mo, če bi bila tista »koncentracija najboljših
ljudi«, ki je pred očmi šefu demokratske stranke.
Saj sta bila uprav ta dva politika tista, ki
sta vodila in podpirala v državi politiko reak-
cije, terorja in samovolje, kjer in kadar sta bila
na oblasti, in je njuna »demokracija« zdaj samo
opozicijska poza. Mi mislimo, da je de-
mokracija pod sedanjim vodstvom, o katerem je
g. Davidovič prepričan, da demokracijo ogroža,
na vsak način boljše spravljena nego pod fa-
mozno koncentracijo, ki bi predstavljala čudo-
vito mešanico, v kateri bi vsako delo onemogo-
čili nekonstruktivni elementi. Slabo uslugo hoče
napraviti svoji stranki in ljudski politiki g. Da-
vidovič, ki prižiga mrtvaško svečo vladi, ki je
začela prva dejansko izvajati zakonitost in ki
vztrajno dela na izenačenju pravic in dolžnosti
vseh državljanov.

V očitnem nasprotju z vsako demokracijo
je tudi stališče, ki ga je na kongresu zavzemal
Voja Veljkovič, ki je začrtal svoji stranki čisto
kapitalistično gospodarsko in socialno politiko.
Je proti obdavčenju velekapitala, proti progre-
siji davkov, in ni našel nobene besede v zaščito
gospodarsko šibkejših in socialno zapostavlje-
nih slojev.

Če povdarimo na koncu, da so se v sprejeti
resoluciji izgladila ali vsaj poskušala izgladiti
vsa obstoječa protislovja v politiki demokratske
stranke s tem, da resolucija niti z besedico ne
obsoja sedanje vlade in sodelovanja demokrat-
ske stranke v njej, dalje, da zahteva same stva-
ri, ki jih sedanja vlada načenna in izvršuje, ozi-
roma ima še na programu — potem pač nismo
pomena demokratske stranke niti omalovaževali
niti ga pretiravamo.

Dr. Gosar odredil nadalj- no izplačevanje železni- čarskih rent

r Belgrad, 17. jan. (Brz. »Slov.«) Minister
dr. Andrej Gosar je brzojavno dal nalog osred-
njem uradu za zavarovanje delavcev, da naj še
nadalje izplačuje železničarjem rente, ker je mi-
nister dr. Gosar na tozadevno svojo ponovno
intervencijo dobil od železniškega ministra za-
gotovilo, da be bo ta zadeva do novega prora-
čuna končnoveljavno uredila.

Koncesija o zaščiti naših de- lavcev na Westfalskem

Belgrad, 17. jan. (Brz. »Slov.«) Ministrstvo
zadeti faktorji sestavilo komisijo, ki naj pri-
zadeti faktorji sesvati komisijo, ki naj pri-
pravi materijal za koncesijo o zaščiti naših
delavcev na Westfalskem. Tudi nemška vlada je
sprejela tozadevni predlog naše vlade, kakor je
to poročal v svojem ekspoziju min. dr. Gosar.

Davčni odbor končal razpravo o zakonu o izenačenju davkov

Dolgotrajna seja — Zakon v celoti sprejet — Obstrukcija opozicije
se je izjalovila — Uradniki in delavci bodo plačevali znatno nižji
davek — Zakon pride prihodnje dni pred narodno skupščino

r Belgrad, 17. jan. (Brz. »Slov.«) Današ-
nja seja davčnega odbora je bila izredno zani-
miva z ozirom na nastop opozicije, ki je ho-
tela z obstrukcijo zavlačevati razpravo o iz-
enačenju davkov v odboru, da pride čimprej
v obravnavo pred skupščino. Razpravljalo se
je najprej o davku, ki ga bodo plačevali urad-
niki in delavci mesto uradniškega davka ozi-
r. davka na ročno delo ter davka za privatne na-
meščence. Četudi je davek za uradnike z do-
hodki do 4000 Din znatno manjši, nego je bil
dosedaj in pri mesečnih dohodkih do 2000 Din
celo za polovico manjši, vendar so govorniki
iz vrst seljačko-demokratske koalicije zavla-
čevali razpravo ter govorili o vsem mogočem,
samo ne o tem, kar spada k razpravi.

To postopanje je zbudilo nevoljo celo
med srbijanskimi poslanci ter sta poslanca
Djeka Popović in Djuro Janković dala
jasnega izraza tej nevolji. Dr. Krajač in
Svetislav Popović sta govorila tri ure. Sa-
mostojni demokrat Popović je zahteval povi-
šanje uradniškega davka s cinično opazko, da
se naj uradniki pobrigajo, ako ne bodo mogli
plačevati davka, za boljše plače. Zahteval je
tudi, da plačujejo vsi uradniki tudi samo-
upravne doklade.

Na predlog radikala Jankovića se je
predlog v toliko spremenil, da plača uradnik
z dohodki 10.500 do 12.000 Din 10%, z dohod-
ki 12.000 do 15.000 Din 11%, od 15.000 do
18.000 Din 12 %. Uradnik z dohodki preko
18.000 pa 15%. Nadalje se je sklenilo, da dr-
žavni uradniki ne plačujejo samoupravnih dok-
klad, pač pa ostali uradniki. Katerih mesečni
dohodki so večji od 4000 Din, kakor tudi ose-
be, ki prejemajo tantieme. S tem so bile spre-
jete vse davčne vrste.

Nato je predsednik izjavil, da prehaja na
davčne odbore. Opozicija očitno ni bila pri-
pravljena in je zahtevala, da bi se to poglavje
odložilo za jutri. Ker je večina nastopila proti
temu, je začela opozicija z nemiri in obstruk-
cijo. Predsednik dr. Sečurov je izjavil, naj
se ne govori o vsakem členu posebej, temveč
o posameznih poglavjih. Ta predsednikova
zahteva pa je še bolj razburila opozicijo, ki je
zapustila sejo. S tem korakom seljačko-demo-
kratske koalicije pa ni soglašal zemljoradnik
Lazič, ki je ostal na seji.

Ne meneč se za ta korak opozicije, je

vladna večina nadaljevala razpravo. Ko je
opozicija odhajala iz dvorane, so padale be-
sede: »Vi ne marate tega zakona!« Keč je
večina mirno nadaljevala razpravo, se je vrnil
še poslanec Neudorfer.

Pri razpravi o davčnih odborih je bilo
sprejetih več važnih sprememb, med drugim
ona glede sestave davčnega odbora. Ta obstoji
iz 5 članov in 5 namestnikov. Predsednik dav-
čnega odbora je krajevni predsednik davčne-
ga urada ali njegov namestnik, enega člana iz
vrst davkoplačevalcev imenuje minister ozi-
roma finančna delegacija, ostale tri pa voli
občinski odbor občine, kjer se nahaja davko-
plačevalec. Večino davčnega odbora tvorijo
torej izvoljeni člani. V mestih s trgovsko zbor-
nico voli te tri člane zbornica.

Razprava se je nadaljevala pozno v nočne
ure. Bila je zelo živahna, vendar pa na do-
stojni višini. Poslanca Jugoslovanskega kluba
dr. Kulovec in Pušenjak sta stavila več
spreminjavalnih predlogov glede davčnega
odbora, ki so bili sprejeti.

Odbor je razpravljal o zakonu do 12. ure
ponoči in je sprejel skoraj vse člene. Črtala
sta se čl. 156 in 157. V čl. 158. se je določilo,
da stopi od posameznih davčnih vrst davek
iz službenega razmerja že s 1. aprilom 1928 v
veljavo.

Seja se je prekinila, da bi se vladna ve-
čina sporazumela o pridržanih členih. Ko se
je seja zopet pričela, je napreje prišel v raz-
pravo davek na kmetijske zgradbe. Sklenilo
se je, da se oprostijo vsakega davka zgradbe,
ki služijo izključno vkmetijske svrhe.

Nato se je prešlo na razpravo o davku na
zemljišča. Zemljišča do 500 Din čistega kata-
stralnega donosa so prosta dopolnilnega dav-
ka. Za ostala zemljišča pa se je davčna stop-
nja za dopolnilni davek nekoliko ublažila.
Predlog se je sprejel z večino glasov.

Za plenum narodne skupščine se je dolo-
čil za poročevalca radikal Jankovič. S tem se
je razprava o davčnem zakonu v odboru kon-
čala. Zakon se je v celoti sprejel. Predsednik
je ob 12. zaključil sejo. Zakon o izenačenju
davkov pride na prihodnji seji narodne skup-
ščine, ki se bo sklicala že prihodnje dni, na
dnevni red. S tem se je kljub obstrukciji opo-
zicije to težko vprašanje rešilo. V skupščini
se pričakuje o tem zakonu živahna debata.

Proračun kmetijskega ministrstva

Ministrov ekspoz — Posl. Smodej za regulacijo voda v Sloveniji

r Belgrad, 17. jan. (Brz. »Slov.«) Finančni
odbor je danes vzel v razpravo proračun kme-
tiškega ministra. Kmetijski minister Stan-
ković je podal dolg ekspoz, v katerem na-
vaja, da je znašal proračun tega ministrstva za
1927-28 270.000.000 Din, za 1928-29 pa samo
138.000.000 Din. Ta razlika prihaja od tod, ker
se stroški za kmetijske ustanove prenešeni na
druga ministrstva, nekateri pa tudi na oblastne
samouprave. Z ozirom na to se je proračun
zmanjšal za 90.000.000 Din.

Pri redukciji je to ministrstvo izšlo bolje
kakor druga. Cilj redukcije je bil ta, da so se
izdatki znižali na najnižjo mero, da bi se pri-
hranili porabili za materialne izdatke. Minister
navaja primere redukcije uradništva in spaja-
nja nekaterih oddelkov. Nato je razlagal, katere

funkcije so se prenesle na oblasti.

To se je storilo na zahtevo oblastnih pred-
sednikov. Vse kaže, da bodo te ustanove sedaj
bolje poslovale pod samoupravami, kakor so
pod ministrstvom.

Obširno je govoril o svojem programu. Z
melioracijskim zakonom namerava

dvigniti kmetijsko produkcijo.

Posebno pozornost bo posvečal izboljšanju
vinogradništva, od katerega misli, da bo lahko
dobil za ljudstvo nad poldruho milijardo do-
hodkov. Član 28. finančnega zakona določa
30.000.000 Din za obnovo vinogradništva v
revnih krajih. Nato razlaga delo za napredek
vseh kmetijskih panog. Vzrok padanju izvoza
živine leži v skoku in stabilizaciji dinarja.
Konjereja ni na višini. Če se zanjo ne dajo
potrebna sredstva, bo nazadovala še bolj.

razvoj kmetijskega šolstva

in naobrazbo strokovnega učiteljstva. Minister
je mnenja, da bi bilo celo potrebno, da bi se
 uvedel v naših kmetijskih šolah obvezen pouk
širših slojev kmetijskega ljudstva.

Zakon o kmetijskih kreditih

bo treba spremeniti tako, da se ne bodo dajali
kmetijski krediti samo državnim zadrugam, ki
so se ustanovile na podlagi tega zakona, mar-
več tudi drugim obstoječim kreditnim zadrug-
am. Minister je v tej smeri že izdelal načrt
in ga bo v kratkem predložil narodni skupščini.

V debato je prvi posegel Voja Lazič
(zemljoradnik). Stanje našega kmetijstva je na
žalost zelo slabo in ni takšno, kakor ga je ori-
sal minister. Kmet plača največ, država mu
da pa najmanj. Kritizira proračun, ki je naj-
manjši, namesto da bi bil največji.

Radikal Popović iz Novega Sada je
branil proračun.

Na popoldanski seji je govoril radičev
Predavec in zahteval ustanovitev kmetij-
skih zbornic. Radičev Neudorfer je go-
voril o slabem delu ministrom, posebno kar
se tiče regulacije rek in melioracijskih del.

Venizelos,
ki v Grčiji ponovno stopa v ospredje.

Poslanec Smodej

je po govoru posl. Neudorferja zavračal trditve
Radičevih govornikov, ki so kritizirali pro-
račun poljedelskega ministra. Ugotovil je, da
je letošnji proračun večji od lanskega, ki ga
je sestavil poslanec Pucelj. Govornik opozarja
gospoda ministra na

regulacijo Kamniške Bistrice

pri Beričevem. Minister Kulovec je svoj čas
odredil kredit za to velepotrebno regulacijo,
toda v teku enega leta se ni nič storilo. Po-
sledica tega je, da je ogromno narasla škoda
in če ne bo v kratkem pomoči, bo voda zasula
cvetoča polja in porušila eno vas, ki je v ne-
varnosti.

Nadalje opozarja Smodej na važnost regu-
lacije hudournikov in prosi gospoda ministra,
da vztraja na tem, da se en milijon dinarjev,
ki je določen v ta namen, ne črta v celoti, ka-
kor to zahteva finančni minister, ampak naj
se vsaj nekaj obdrži in prenese v proračun
ministrstva za šume in rude, kjer je v to svrhu
določenih že 1 in pol milijona dinarjev. Dalje
vprašuje gosp. poslanec, kaj je z

regulacijo Save, Mure in Drave.

Dosedaj se še ni nič ukrenilo, čeravno je
bilo lansko leto že dovoljeno regulacijsko po-
scijlo. Po govoru poslanca Smodeja je bila seja
prekinjena. Nadaljuje se jutri; na dnevnem redu
je nadaljevanje debate o poljedelskem mini-
strstvu.

Sestanek dr. Korošca z vlad- nim predsednikom Vukičevićem

r Belgrad, 17. jan. (Brz. »Slov.«) Danes do-
poldne je načelnik SLS in predsednik Jugoslo-
vanskega kluba dr. Korošec imel dolg se-
stanek in razgovor s predsednikom vlade Vuki-
čevićem o političnem položaju. Politični položaj
je stabilen in normalen.

r Belgrad, 17. jan. (Br. »Slov.«) Predsednik
vlade Vukičević je bil danes v daljši audijenci pri
kralju.

Notranji minister sklicuje ve- like župane

Belgrad, 17. jan. (Brz. »Slov.«) Novi mini-
ster za notranje zadeve je za prihodnje dni skli-
cal vse velike župane, da jim da na skupnem se-
stanku potrebne instrukcije. Na tej konferenci se
bo zlasti razpravljalo o razmerah v Južni Srbiji

Sekcija za onodajnega odbora dovršila svoje delo

r Belgrad, 17. jan. (Brz. »Slov.«) Na dana-
šnji seji sekcije zakonodajnega odbora se je pri
sprejetju poročila sekcije o zakonu o ustroju
sodišč odobrilo še par sprememb. Med drugimi
je važna točka, da se je dodal k nazivu »držav-
ni tužioc« v oklepaju še naziv »državni odvet-
nik«. Na jutrišnji seji se bo sprejelo poročilo o
zakonu o sodnikih za zakonodajni odbor.

Radič napada Davidoviča

č Zagreb, 17. jun. (Tel. »Slov.«) »Narodni
Vale ima na uvodnem mestu članek Stj. Ra-
diča pod naslovom: »Davidovič je pošao radi-
kalskim stranputicama«, v katerem ostro na-
pada Davidoviča. Med drugim pravi, da odslej
kmetiskodemokratska koalicija ne more iti za
Davidovičem, ker se je v času kongresa de-
mokratske stranke pokazal neodločen in ne-
taktičnega napram kmetiskodemokratski koa-
liciji.

MALI OGLASI

Vanka drobna vrstica 1.50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Iščem službo

h kršč. družini kot pomočnica gospodinj, ali kot samostojna kuharica. Naslov v upravi št. 351.

Trgovski pomočnik

star 28 let, verziran v spec. galanter. in manufakturni stroki, želi službo za takoj ali pozneje. Gre tudi kot skladiščnik ali poslovodja na podružnico. Ponudbe je poslati na upravo »Slovenca« pod »Smlednik št. 371«.

Trezen in pošten mladenič

išče službo

služe ali temu podobno. Gre tudi v trgovino za lažja dela. — Naslov v upravi pod št. 352.

Kapelnik

Išče mesta bodisi pri mestni ali kakšni društveni godbi. Zmožen je tudi vaditi naraščaj. — Naslov se leve v upravi »Slovenca« pod števil. 340.

Strojepisje!

Sprejem na dom v prepis vsako delo v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku. Ponudbe na upravo Slovenca pod: »Zanesljiva št. 407«.

Zidarski polir

absolv. gradb. strok. želez. z večletno prakso, več rizar. in drugih pisarn. del. išče službo za takoj ali za začetek stavb. sezone. — Ponudbe upravi lista pod: »Tehnik 405«.

Prosite službe

Gospodinja

se sprejme k SAMCU Zdrava, ne čez 40 let stara, zelo dobra kuharica, ki bi opravljala vsa domača dela. Nastop s 1. februarjem ali pozneje. PAVEL MAYR, KRANJ.

Služba

občin. tajnika in organista

se razpisuje. Nastop s 1. februarjem 1928. Osebo se predstaviti takoj. Plača jako ugodna. Naslov pri upravi Slovenca pod Dober tajnik št. 398.

14 do 15 let FANTA

poštenih staršev, sprejem za sedlarsko obrt. — Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 363.

Inserirajte

v

„Slovencu“!

Vrtnar

priden, zanesljiv, se za poldnevno delo sprejme v Ljubljani. — Ponudbe na upravo Slovenca pod 240.

Čevljar. vajenca

pridnega in poštenega sprejem. — Tine Borec, Homec 21. 444

Stenografinja

za nemški in slovenski jezik, se takoj event. začasno sprejme v odvetniško pisarno v Ljubljani, Aleksandrova cesta 2/L.

Stanovanja

»Zveza drž. nameštencev za Slovenijo« potrebuje za 1. febr. prazno prostor.

svetlo sobo

s posebnim vhodom, po možnosti sredi mesta. — Ponudbe na oglas. oddel. lista pod šifro: »Zveza«.

Prazna SOBA

solnčna. se odda. — Majstrova 14, Ljubljana.

Leno nagrado za stanovanje

dobi oni, kateri mi do 1. II. t. l. preskrbi čedno stanovanje v centru mesta s tremi sobami ali več, kabinetom, sobo za služkinjo, kopalnico in pritlikinami, ker se moram 1. V. že seliti. Naslov pove oglasni oddel. »Slovenca« ali naj se pošljejo ponudbe pod šifro »Nagrada za stan« št. 399.

Vnaji

Mizarju

oddam prostor za delavnico. — Jarko Predovič, Ljubljana, Poljanska c. 73.

Posestva

2 vogelni parceli

krasni, blizu kolodvora, naprodaj. — Naslov pove uprava lista pod št. 274.

Radi selitve se prodaja stanovanjska hiša

stanovanje na razpolago. Pobrežje, cesta na Brezje 8 — Maribor. 283

Hiša

v vasi, 4 km od mesta, s trgovskim lokalom, okoli hiše ¼ orala zemlje, se ugodno prodaja. — Naslov v Podružnici »Slovenca« v Celju. 434

Kdo kupi?

Alidova moka Din 5.— koruzni zdrob „3“ 50 Prvovrstni izdelki od 25 kg naore pošila

PAVEL SEDEJ, Javornih umetni mlaj. — Gorenjsko.

Fin klavir

izredno blaglasen, prodam (tudi na obroke). — Naslov v upravi št. 410.

Prodajam »Ilustr. Slov.« vse tri letnike. — Marija Markelj - Ljubljana, Gosposvetska c. 13, vrata 56.

Pletil stroj št 8

40 cm, dobro ohranjen, se prodaja. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 441.

Dober PIANINO

prodajam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 447.

Kdo prodaja?

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah. — erne, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica šte 4.

Nasa obrt

MIZARJI!

Vezane PLOŠČE (Sperrplatten), lepe suhe, ima vedno v zalogi Ig. Repše, Ljubljana, Tesarska ul. 3.

POZOR!

Vse vrste žičnih posteljnih vložkov sprejemamo v popravilo, izvršujemo tudi nove točno po naročilu. Cene solidne, postrežba hitra. — Andlovic & Strgulc, Komenskega ulica 34, Ljubljana. 408

Motvoz (špaña) najceneje direktno v tovarni Mehanična vrvarna šinkovec, Grosuplje 10245

PERJE

kokoške, purje, gosje in račje po najnižji ceni in vsaki množini dobavlja trdka

E. VADJA, Čakovec Medjimurje.

Harmonike

enovrstne po 80 Din, trpežno ročno delo, razpošilja izdelovalnica harmonik »Slovenija«, Ptuj 5. Znesek je vplačati vnaprej ter priložiti 22 Din za poštino. — Trivrstne in bromačene harmonike na obroke. 397

Najboljši koks! Cebin, Wolfova 1/2

Milinarji!

It. prosa, ajdo in tečmen kupite najceneje pri V. VOLK, LJUBLJANA veletrgovina zita in moka

POPRAVILA

Mehanič IVAN LEGAT

specialist za pisarniške stroje Maribor, Vetrinjska ul. 30 Telefon int. 434.

Razpis.

Pokojski zavod za nameščence v Ljubljani razpisuje oddajo

električne inštalacije

za hišo ob Miklošičevi cesti v Ljubljani.

Vsi potrebni podatki se dobe med uradnimi urami pri podpisnem uradu, Gledališka ulica, za 100 Din.

Pravilno sestavljene ponudbe je vložiti pri podpisnem uradu do 28. t. m., do 12 opoldne.

Pokojski zavod za nameščence, Ljubljana.

IZVRŠUJE ENOBARVNE IN VEČBARVNE FOTOTIPIJE, ENOBARVNE, VEČBARVNE AUTOTIPIJE, KOMBINIRANE KLISEJE ZA NAVADEN IN NAJFINEJSI PAPIR KLISEJE PO PERORISIH, SLIKAH IN RISBAH, RO-KOPIJAH IN FOTOGRAFIJAH ZA RAZGLEDNICE, REKLAM, SLIKE, VINJETE

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani

se je preselil in posluje od 16. januarja 1928 dalje v lastnih prostorih

na Ambrožovem trgu št. 7

(Postaja cestne električne železnice pri Šentpeterskem mostu.) Telefon števil. 2015.

P. n. občinstvo se naproša, da se v slučaju potrebe zgleda v uradnih prostorih na Ambroževem trgu 7, pritličje levo, kjer je zavod vsak čas in ob vsaki uri na razpolago.

P. n. občinstvo se dalje opozarja, da prevzema zavod prepeljave umrlih v ali iz Ljubljane, v tu- in inozemstvo po najnižjih cenah.

Velika zaloga vsakovrstnih lesenih in kovinskih krst ter vseh drugih pogrebniških potrebščin.

se je preselil in posluje od 16. januarja 1928 dalje v lastnih prostorih

Ana Mariešič

dolgoletna dijaška gospodinja

preminula v nedeljo, dne 15. januarja 1928 ob 10 zvečer, v 78. letu starosti, previdena s sv. zakramenti.

Pogreb predrage pokojnice bo v torek dne 17. januarja ob 2 popoldne iz hiše žalosti, Krojaška ulica števil. 1, na pokopališče pri Sv. Križu.

Priporoča se v molitev in blag spomin.

Ljubljana, dne 16. januarja 1928.

FILIP MARJEŠIČ, nečak.

Ing Ovidon Gulič:

Parni stroji in parna turbina.

Navodila za strojnike in obratovodje parnih obratov — Vezana knjiga stane 80 Din. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Naznanjam, da sem otvoril odvetniško pisarno 17. t. m.

dr. Hinko Schreiner

v SLOVENJGRADCU. Glavni trg

E 707/27—10.

Dražbeni oklic.

Dne 11. februarja 1928 dopoldne ob 10 bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 1 dražba nepremičnin, zemljiška knjiga Slov. Bistrica, vl št. 143, cenilna vrednost 45.750 Din 50 p, vrednost pritlikline 1750 Din, najmanjši ponudek 23.500 Din 34 par.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

Okrajno sodišče Slov. Bistrica, dne 7. januarja 1928.

Nastranova moka je najboljša

Zahtevajte cenik! Edino zastopstvo: Belec Miško, komisija-agencija LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 7.

Žaga

venecijanski jarem

skoraj popolnoma nov in le malo rabljen, se prodaja pod ugodnimi pogoji vsled nabave jarmenika na električni pogon. — Povprašati pri Ravnateljstvu zdravilišča Rogaska Slatina.

Naznanilo preselitve

Odvetnik

dr. Stanko Sajovic

naznanja,

da je preselil svojo odvetniško pisarno iz Gornjega grada

v Kranj

Štempharjeva hiša,

prej pisarna g. dr. Hinka Schreinerja

št. 1033-28., ref. IX.

Razpis.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo kleparskih in krovskih del

za palačo »Delavske zbornice« na Miklošičevi cesti v Ljubljani

Vsi potrebni razpisni pripomočki in podatki se dobe počenši s 14. januarjem 1928 med uradnimi urami v mestnem gradbenem uradu, Šolski drevo-red 2, II. Ponudbe je vložiti najkasneje do 28. januarja 1928 do 11 dopoldne pri imenovanem uradu

Mestni magistrat ljubljanski, dne 11. januarja 1928.

Radi velike zaloge SPOJK

(Klammer)

damo vsakemu

popolnoma zastoj

prvovrstni strojček za spajanje listov, znamke SKREBA ako dotični naroči najmanj deset škatlic Skreba-pojk.

A. PRASELJ, ZAGREB MARGARETSKA 4.

Elegantne in najfineje izdelane

jedilnice

po skrajno nizkih cenah v zalogi

A. AUMANN,

LJUBLJANA, DVORNI TRG,

Tovarna pohištva Tržič.

Kralj. angleška parobrodna linija ROYAL MAIL LINE za JUŽNO AMERIKO Brazilijo, Urugvaj, Argentino in KUBO, ČILE, PERU.

Informacije se dobe brezplačno pri zastopniku LJUBLJANA Kolodvorska ulica 26

Naznanjamo vsem prijateljem in znancem, da je danes 16. januarja t. l. ob 5 zjutraj preminul naš ljubljani soprog, oče, brat, tast, svak in stric, gospod

dr. Fran Mohorič

sodni svetnik in priv. docent zagrebske univerze

po težki, mukepolni bolezni. — Pogreb našega zlatega pokojnika se bo vršil v torek 17. jan. ob 4. uri pop. od doma žalosti, Bleiweisova c. 20, na pokopališče k Sv. Križu. — Maša zadušnica se bo darovala v sredo 18. t. m. ob 7 zjutraj v cerkvi Mar. Oznanenja.

V Ljubljani, dne 16. januarja 1928.

Kamila dr. Mohoričeva roj. Baš, soproga. — Vera Kumeljeva, učiteljica, Milena Mohoričeva, cand. phil., Stana Mohoričeva, gimnazijka, hčere. — Igrac Mohorič, posestnik, brat. — Metod Kumelj, strok. učitelj, zet. — Vsi ostali sorodniki.

Stroj je naš in ni še naš -- a mora biti naš

Znani narodnogospodarski profesor Schulze-Gevarnitz se je vrnil lansko leto iz ponovnega študijskega potovanja po Združenih državah severne Amerike in nato pol leta predaval o »gospodarskem čudežu« te dežele. Druge njegove ugotovitve ne spadajo sem kot to, da je približno 30 odstotkov ameriškega kapitala v delavskih rokah.

K tej končni trditvi navajajo podrobne razlage Amerikanci sami. Med drugimi je posebno zanimiv prof. Carver, narodnogospodarski strokovnjak Harvardove univerze, ki pravi: »Edino gospodarsko revolucijo imamo sedaj pri nas v Združenih državah. To je revolucija, ki zbrisuje razliko med delavci in kapitalisti na ta način, da dela iz delavcev lastne kapitaliste, ker sili večino kapitalistov, da na ta ali drugi način postanejo delavci, ker je le malo izmed njih v stanu živeti od dohodka lastnega kapitala. To je nekaj novega v svetovni zgodovini.«

K temu splošnemu delu za čim večjo proizvodnjo in čim večjim okoriščenjem delavstva z novo tehniko se navajajo ti-le uspehi: **Delavske vloge znašajo:**

Leta 1914. 3.100.000 članov. Vsota: 1358 89 dol. Vlagatelj: 11.380.000. — Leta 1924. 20.874 milijonov dol. na glavo 186 dol. Vlagatelj: 38.870.000.

Zavarovanje za življenje:

Leta 1912. je znašala vsota 15,5 milijarde dol. — Leta 1925. je znašala vsota 60 milijard dolarjev. — Število zavarovancev pa 83 milijonov.

Stavbinske kreditne družbe:

Leta 1914. 3.100.000 članov. Vsota: 1038 milijonov dol. — Leta 1923. 7.200.000 članov. Vsota: 3941 milijonov dol.

Delavstvo ima delež:

Družba United States Steel Corporation ima 200.000 nastavljenecov. Od teh je samo v letu 1921. 81.722 pokupilo deleže družbe. Vseh akcij v del. rokah te družbe je preko 300.000. V telefonski in brzojavni družbi ima akcije. V družbi Firestone Rubber Co pa Harvester Co ima 70% delavcev družbine akcije. V družbi Firestone Rubber Co pa 90% itd. Zanimivi so v tem oziru premoženjski podatki angleškega delavstva, zlasti pa premoženje njihovih konsumov. Podrobna navajanja bi zavedla predaleč; hočemo le ugotoviti, da je na pohodu med delavstvom sveta pod vplivom anglo-saksonskega delavstva miselnost, da se mora delavstvo z izumi moderne tehnike čim najbolj okoristiti in v tem oziru izpodrinuti ali pa vsaj posnemati liberalnega podjetnika 19. stoletja.

Naravno, da trčimo pri tem na kardinalno točko: Kaj je pri vsem tem s strojem? Ga odobravamo, odklanjamo, je naš, ni naš, je potreben ali nepotreben in zlasti: Kako je notranje razmerje slovenskega delavca do stroja? Je to primitivno ali napredno, že ustaljeno ali pa obstoja še praznina, da se napolni s časi, potrebami in stvarnostjo, življenju odgovarjajočo vzgojo?

Zato nudimo slovenskemu delavstvu te prispevke. Poslali so jih izobraženi možje iz teorije in prakse, pa tudi delavci, da vidijo in silijo prvi druge, drugi prve, vprašanje samo pa da ve, pri čem da je. —

Minister dr. Gosar:

Delavstvo in tehnični napredek

Zeleli ste, da vam napišem par misli o razmerju delavstva do modernega tehničnega napredka in z njim združene racionalizacije proizvodnje.

Vprašanje, ki ste mi ga zastavili, ni novo. V industrijsko razvitejših deželah so to vprašanje, vsaj načelno, že davno rešili. Časi, ko je delavstvo videlo v stroju svojega nasprotnika in v pogromih rušilo tvornice ter razbijalo stroje, da si pribori zopet svoj kruh, so minuli. Danes gre samo še za to, kako izkoristiti moderne tehnične pridobitve, da bodo v prid tudi delavstvu in ne samo delodajalcem. Tu se kajpak pojavlja tisoč drobnih vprašanj, ki se dajo v različnih primerih dokaj različno rešiti.

Toda predaleč bi zašel, če bi hotel o tem govoriti. Poudaril bi rad samo eno misel, ki se mi zdi najvažnejša, čeprav se navadno niti ne omenja. To je: Moderni tehnični napredek in zlasti še moderna racionalizacija produkcije bo tudi delavstvu koristila in zboljšala njegov položaj, namesto da bi ga poniževala na nivo mrtvega stroja, samo tedaj če se bo nova generacija bodočih voditeljev modernih podjetij vzgojila in izobrazila tako, da bodo imeli poleg tehničnega znanja tudi pogled v delavčvo telesno in duševno življenje in smisel za njegove težnje in potrebe. Največ težav z delavstvom izvira v modernih industrijskih podjetjih odtod, ker so vodilne osebe v obratih tehnično morda najboljši strokovnjaki, ki poznajo natanko vse lastnosti tvarnih produkcijskih sredstev, nimajo pa niti malo smisla za nositelja človeške delovne sile, prevažnega produkcijskega činitelja. Najboljši inženir v podjetju, ki pa je samo tehnik in le malo ekonom in prav nič sociolog, je kakor enorok delavec, sposoben kvečjemu za nekatera čisto svojevrsna dela, ni pa in ne more postati duša podjetja, ki bi rastle in se razvijalo v lepi harmoniji med podjetnikom in delavstvom v dobroti enega in drugega. Brez tega pa ni in ne more biti pravega blagostanja za delavstvo in tudi ne trajnega napredka v narodnem gospodarstvu.

A. Ušeničnik:

Stroj in mi

Kako je s strojem, me vprašujete, g. urednik, kaj mislim, ali je naš ali ni naš? Moj odgovor bi bil kratko ta: Je naš in ni še naš, a mora biti naš.

Je naš. Stroj je izum, iznajdba človeškega uma. Kakor je umetnik v stvarstvu le človek, tako je tehnik le človek. Zivali le naravno izvršujejo nekatera tehnična dela, a ustvarja nove in nove stroje le človek. S strojem človek izvršuje vsaj deloma tisti prvotni ukaz: gospoduj nad zemljo in podvrzi si jo! Je naš. Stroj služi človeku, ker mu lajša in krajša delo. Stroj nam usluhuje prirodne sile in vrši opravila, ki jih človek ali sploh ne zmora ali le težko ali vsaj ne tako lahko. Je naš. Stroj je omogočil obrti, ki dajejo lahko tisočem in tisočem kruha, ko bi morali sicer z rodne zemlje, ker jih zemlja sama ne more prerediti. Star grški modrijan je dejal, da bo prišla, ko bo snovalnica sama snovala, zlata doba. Gledal je v duhu, kako bo s stroji delo lažje in ker hitrejšo, zato lahko tudi krajše, a bo vendar redilo ljudi.

A ta zlata doba še ni prišla. Stroj še ni zares naš. Ze takoj izpočetka, ko je začela »snovalnica sama snovali« — prve mehanične statve so menda iz l. 1787. —, so tkalci ta stroj sumljivo gledali. Zdelo se jim je, da jim bo odjedal kruh. In res je bilo kmalu na stotine družin brez kruha, ker jim je velika tovarna z mehaničnimi statvami prevzela vse delo. Zato so začeli tkalci požigati tovarne in razdirati stroje. Tako je nastalo med delovnim ljudstvom in strojem sovražno razmerje, ki še do danes ni popolnoma premagano. Dandanes delavci sicer ne podirajo več tovarn in ne razdirajo strojev, toda ljubijo jih ne; ko z mržnjo izrekajo besedo »kapitalizem«, se jim v mislih vežejo s to besedo tudi predstave tovarn in strojev. A ne le delavcem. Tudi učeni sociologi blizu tako govore, da je »mašinizem« naj-več kriv socialne bede. »Kruta ironija! pravi ugleden krščanski sociolog (Antoine S. J.). Stroj naj bi služil človeku, a v resnici je človek-delavec postal suženj stroja. Mašinizmu so žrtev padli najprej otroci, potem žene, nočni in nedeljski počitek in vse družinsko življenje. Človek bi moral gospodovati stroju, a dejansko stroj gospoduje nad človekom!« A ne le to! Resni misleci so prišli do tega dognanja, da je »mašinizem« kriv propasti človeške kulture. Ruski filozof Berdjajev pravi, da je stroj povzročil večjo revolucijo, kakor je bila francoska revolucija. Stroj je povzročil katastrofo, ki jo doživlja moderno človeštvo. Odtiral je najprej človeka od narave, ga počasi preoblikoval po sebi, mehaniziral in tako naposled mehaniziral vse življenje. Posušili so se studenci prave srčne kulture in zavladal

je v človeštvu sirovi mehanizem. (Prim. njegovo delo »Der Sinn der Geschichte.) Tako bi bil torej stroj za nas neka sovražna sila, ki bi se ji bilo z vsemi močmi upreti.

A vendar ni tako! Stroj ni kriv, da ni ves naš, krivi so ljudje. Stroj mora biti naš! Stroj je pripravljen nam služiti, nam lajšati in krajšati delo, dajati nam kruha. Da tega doslej ni povsem zmogel, tega so krivi pohlepni ljudje, ki so se ga polastili in mu delovno ljudstvo usuznjali. Mašinizem ni raba strojev, ampak le usuznjevanje delovnega ljudstva strojem iz golega pohlepa in dobičkarstva. Mašinizem je kapitalizem in kapitalizem je zlo. Čim bi zavladala na svetu zopet krščanska pravičnost in ljubezen, bi se tudi zopet vpostavil krščanski gospodarski red: stroj bi zopet služil delovnemu ljudstvu. Delovno ljudstvo bi bilo stroja veselo, ker bi mu res lajšal in krajšal dela, a vendar dajal zadostnega zaslužka. Saj le v tem more biti stroju pravi smisel! Seveda tega še ne bo danes niti jutri. Tudi niso samo »kapitalisti« in tudi ne vsi kapitalisti tega krivi, da tega še danes ali jutri ne bo. Kapitalisti so sami, kakor mi vsi, pod oblastjo kapitalizma, ki si je v stoletjih ustvaril svoj posebni gospodarski in družabni red. Preustvariti in preurediti se bo dal ta red ali nered tudi le polagoma in stopnjoma. Prvo je spoznanje, da novega reda ne bo brez novega duha, brez resničnega in dejavnega krščanstva. Drugo pa je, da ga ne bo brez dejavne volje delovnega ljudstva. Z združeno in strokovno organizacijo se začneja tisto preustvarjanje in preoblikovanje, ki bo vpostavilo zopet krščanski gospodarski in družabni red. Šele tedaj bo stroj zares naš!

Drago Potočnik:

Racionalizacija in delavstvo

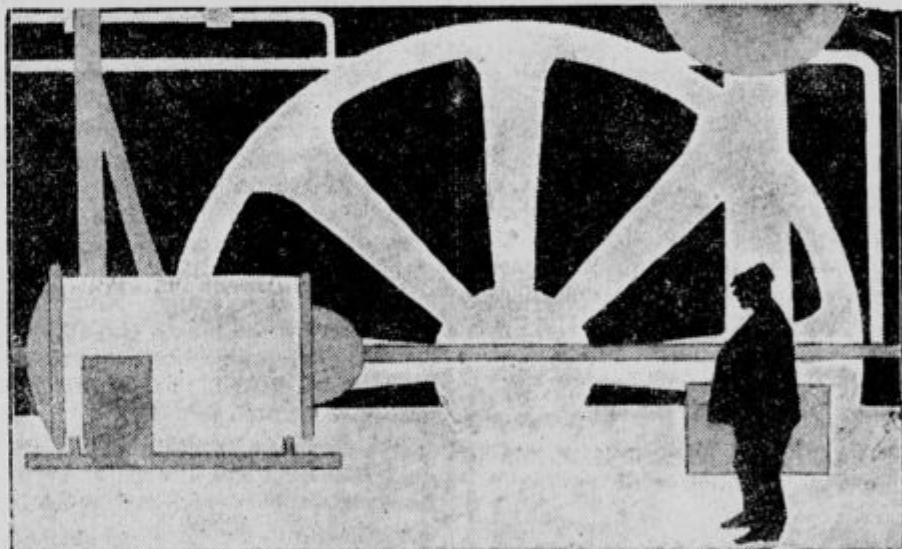
Zunaj v velikem svetu je danes gospodarsko geslo: racionalizacija. Racionalizacija pomeni predvsem prizadevanje, da se vse delo

vrši smotreno, da se ne opravlja nepotrebno delo in da se tako zmanjšajo proizvodni stroški. Tudi pri nas se že oglašajo in obetajo racionalizacija oživljenje gospodarstva. Racionalizacija je potrebna v vsakem, ogromnem ali majhnem obratu. Zlasti se to smotreno lahko izvaja v velikih obratih, ki so tudi pri nas. Predpogoj pa je zanjo dan samo v obratih, kjer se čimveč uporablja strojno delo in ravno izpopolnitev tega je namen najširše racionalizacije. Pri nas imamo še nebroj starih strojev (saj je to skoro vsa povojna tekstilna industrija v Sloveniji!) in zato mora delavstvo delati po 10, 12, 14 in celo 16 ur na dan. Poleg tega nam pa še take tovarne ubija inozemska konkurenca. Zato mora biti danes geslo našega gospodarstva: čimveč strojnega, manj človeškega dela, kar se je drugod že zdavnaj uveljavilo.

Na drugi strani pa ima čim obširnejša poraba strojnega dela to slabo stran, da postane poleg stroja tudi sam delavec stroj. Moderni podjetnik stremi za tem, da v delovnih urah izkoristi vsak gib delavca, ki naj bo vsak produktiven. Seveda so drugod temu primerne plače in drugi pogoji, kar pri nas še ne bo kmalu, ker je naš kapitalizem še zelo mlad in neuglajen v razmerju napram delavstvu.

To seveda pa je s socialnega, pa tudi gospodarskega stališča nevarno in danes je težko pregledati saj obrise razvoja v bodočnosti.

Danes mora naš delavec na starih strojih nadoknaditi ono, česar ne more več dati stroj. Zato danes delavec ne vidi v stroju svojega pomočnika, kateremu mora tudi on pomagati, ampak svojega gospodarja, ki mu mora služiti, ki mu jemlje življensko moč. To pa je tudi v gospodarskem oziru škodljivo, ker nam inozemska konkurenca z modernimi stroji še vedno lahko konkurira in plačuje poleg tega še višje plače. Tu imajo pa besedo industrija in veleobr, kajti na zvišanje plač ni misliti brez povečanja odjema, ta pa ni stalen, oz. še večji, če ne modernizirajo svojega obrata v najnovejšimi pridobitvami moderne tehnike.

Peter Arnež, delavec, Jesenice:

Kako gledamo na stroj

Kot delavec, ki živim iz dneva v dan pri stroju, mi je dana prilika živeti se tako v živi stroj — sodelavca in polživji, pravi stroj, ki bi seveda brez nas delavcev ne imel svojega polživljenja. Kako ga gledam?

Današnja človeška družba je zgrajena na kapitalistični podlagi. Kapitalist si je znal to družbo na vse mogoče načine zase pridobiti, da služi le njemu v prid. V tej tendenci je postavil k živemu stroju nemi stroj, da bi od živega stroja iztisnil še več koristi. Tu ni merodajen kak socialen vidik; nasprotno: Delavec se je moral podvreči stroju in postati sam stroj.

Ali je stroj vseeno potreben? Mi delavci moramo reči, da je! Moderna tehnika je v veliki in izdatni meri pripomogla k temu, da se je človek spopolnil na vseh poljih. Ako bi moderne tehnike ne bilo, bi mi vsi skupaj za-

ostali za stoletja in delavec bi imel še težje manualno delo.

Tudi s socialnega stališča se mi zdi stroj potreben. Ugovor, da bi brez stroja ne bilo brezposelnosti, ima med delavstvom le malo pristašev. Tudi človeška moč je vsled iznajdbe stroja postala ojačena. Se to bi v zvezi s strojem poudaril: Osemurni delavnik je mogoče le pri stroju; delavec uporabi prosti čas v prid drugim nalogam, kar je izven tovarne se nahajajočim delavcem težje.

Naše razmere do stroja? Stroj mora postati socialnejši, mora sam sodelovati pri reševanju naših socialnih vprašanj, da bosta oba »stroja« prava sodelavca v prid celokupne blaginje in bo videl v njem delavec tudi lastno oporo v težavnem življenju.

Končno imamo v stroju tudi dober zgled: Treba nam je tudi z delavskega stališča, živih, življenja polnih, neutrudljivih delavcev, ki bodo za svoje zboljšanje kot blagor naroda delali, se borili iz dneva v dan, trdovratno kot — stroj.

Porensko pismo

II.

Zakaj sem šel spet na Nemško nazaj, ko sem se bil tu že poslovil, to sem vam zadnjič obljubil povedati. Preden pa o tem govorim, naj se — ker pišem »porensko« pismo — maio pomudim pri »očetcu« Renu, kakor ga Nemci imenujejo.

Ko bi pisal namestu Rena »Rhein«, bi mi ne smeli zameriti, ker to pač je in je vedno bila nemška reka. To je nekaj drugega kakor — da dam mal lekcijonček tistim, ki so ga potrebni — kakor če se piše namesto Dunaj: Wien, namesto Gradec: Graz, ali celo namesto Celovec: Klagenfurt, ali celo namesto Postojna: Postumia, Dunaj, Gradec, Celovec, Gorica, Trst, Reka, Postojna, to so vendar mesta slovenskega izvora, ali so vsaj imena pristno slovenska. Vselej se mi nespametno zdi, kadar v slovenskem tekstu berem: Wien, Graz itd. tudi v mrljiških listih. Znak slovenske servilnosti! Če nam tuji vzamejo naše pokrajine in pravice, jim moramo še nekaj navreči, odgovoriti se še sami temu, kar je naše. Ali menite, da Nemci pišejo in govorijo: Ljubljana, Celje, Maribor? Kaj še! Le kadar že prav morajo Če bi bilo Wien v slovenski pravilno, potem morate tudi v Ljubljani Dunajsko cesto spremeniti v Wiensko cesto. Do takih konsekvenc vodi to. Le ta slo-

venska servilnost! Le Hrvatje nas v tem še dalje prekosijo. Še zdaj slišite v Zagrebu.

Sploh pišimo tako, da se ne bomo — kakor pravi Levec — spakovali, ampak kakor je naravno. Če bi kdo rekel: sem šel v Wien, mu moramo reči, da se spakuje. Če je pa to v govoru neslano, tudi v pisavi ni prav, — razen kvečjemu v strogo oficijelnih objavah.

Če bi pa pisali: Rhein, Köln, München, namesto Rena, Koln ali Monakovo, bi bilo to upravičeno, ker to niso bila nikdar slovenska mesta in kraji, ampak so to le slovensko zasukane pristne nemške besede. A ker smo teh imen navajeni, jih menda smemo tudi rabiti. Torej bomo pisali Rena ne Rhein; in moja pisma porenska, ne porheinska!

Po tej kratki jezikoslovni lekciji pojdimo torej k Renu!

Zakaj pišem o Renu? I, zato, ker pišem porenska pisma. In zato, ker prebivam ob Reni. In tu je lepo prebivati! Če so Nemci na Reno ponosni, jim tega ne moremo zameriti. Kateri narod pa ni ponosen, če ima kaj, s čimer se more ponašati?! Vsaka velika reka pa ima na sebi nekaj mogočnega, veličastnega. Mase vodovja se počasi častitljivo pomikajo naprej. Pri tekoči vodi je vedno življenje. Vsak poteček me zanima in veseli; kar stal bi in gledal v bežeče valčke. Ob Reni in na Reni pa je življenje še neizmerno več. Tu je velikanski promet, reka vsa živa. Ne stojš skoraj nikdar 5 minut, da bi ne plula mimo tebe ladja. Neprestano ti švigajo gori in dol. V

pristanišču v Ruhrortu, koder večkrat mimo hodim, vidim vedno kakih 200 večjih in manjših ladij, bark in baric. Čez reko pa se vzpenjajo ogromni mostovi, da jih je veselje gledati; 5 do 10 minut hodiš čez nje. Pravijo, da Rena prenosil na svojem hrbtu toliko blaga, kakor ga privozi 80 (reci: osemdeset) železnic. Če je to res, potem si že lahko mislite, da je nekaj! Rena dela tudi otoke, in še mnogo jih je, nekaj tako velikih, da so na njih vasi ali samostani. Razen tega dela Reno lepo, Nemce pa na njo ponosno, prijetno gričevje, ki se vleče na obeh straneh v dolgi črti od Mainza pa blizu do Kolina. Na vnožju tega gričevja, večinoma s trto zasajenega, skrbno obdelanega, tik ob veletoku, pa mesto poleg mesta, oziroma lepe »vase«, bolj mestom kakor vasem podobne, polne vil in hotelov. A po višavah na obeh straneh nešteto gradov; nekateri dobro ohranjeni in objudeni, ponosni (»Stolzenfels« se eden imenuje), drugi razvaline kakor n. pr. razvaline celjskega gradu. Tudi lepo in zanimivo! »Zwei feindliche Brüder«, dva sovražna brata, se imenujeta dve ravno nasproti stoječi razvalini. Koliko zgodovine od Kelto v Rimljanov do danes so gledali ti kraji! Ne zamerite Nemcem, da so ponosni na svojo Reno! Niso brez vzroka. Saj splošno po postali — ponižnejši. »Die Wacht am Rhein« je skoraj popolnoma utihnila... Smem tudi reči, da nemški krogli, v katerih jaz občujem, niso Francozom nič sovražni. Mislijo in čutijo pa-

metno, ker mislijo in čutijo krščansko. Ljubijo svoj narod, a ne sovražijo drugega. Pazil sem tudi na nemške liste, kaj bodo rekli k jugoslovansko-francoski pogodbi, pa nisem bral nobene neprijazne kritike. Danes pa sem bral v »Germani« članek dunajskega ali »wien-skega« (?) — dopisnika, kjer se zavzema za prijateljstvo z Jugoslavijo, — vendar le pod pogojem, da se Jugoslavija v slučaju »Anschlussa« odpove koroškimi Slovincem in prizna za mejo Karavanke. Kaj boste pa Vi na to rekli?... I, seveda boste protestirali. A kdo se bo nazadnje smejal? Če ne mati Germanija?... Saj nam je le predobro znano iz baskar preteklo zgodovine, kako gre. Slovenci so pač veliki junaki v medsebojnem boju; kadar se gre pa pomeriti z drugimi, so pa zmeraj — spodaj... Pa pustimo politiko! O tem bomo govorili drugič.

Bi se katero zapisal, pa ste mi rekli: 80 do 90 vrst. Bom pa ubogal, no; če ne vselej, vsaj prvič. Le tega ne razumem, kako pišete zdaj o mrazu in viharjih po celi Evropi. Tukaj smo pred božičem pač imeli nekaj dni oster mraz — a sneg smo komaj videli, — po božiču pa skoro pomladansko vreme; na našem vrtu nekaj grmov že brsti. — Sicer pa, kaj bi Vam dalje opisoval rensko pokrajino, — pridite in pogledajte! Da ne pozabite: O sv. Petru prižvižga vlak iz Slovenije do Kelmarajna in še malo dalje! Kdor moreš, prižvižgaj!

I. K.

Trockij na sibirsko-kitajski meji

v Berlin, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Trockij je večeraj odpotoval iz Moskve v Vjerni, ki leži ob sibirsko-kitajski meji. Trockij je pred odhodom izjavil poročevalcu »Berliner Tagblatt«, da pri prihodnjih volitvah v Evropi pričakuje spremembo na levo, ki bo pred vsem prišla v dobro socijalni demokraciji. Zdi se, da prenaša Trockij svoje prognozo s ironijo in humorjem. Od svojih obiskovalcev se je poslovil z besedami: »Obiščite me v Vjernem.«

Gajda končno degradiran, pa oproščen vojne službe

v Praga, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Danes je bilo končano vzkljeno postopanje proti bivšemu generalštabnemu šefu Gajdi. Disciplinarni odbor vojnega ministrstva je poslal generalu Gajdi pismo, v katerem mu naznanja potrditev njegove degradacije in postavitev v stan moštva kot vojak rezerve s pripombo, da je radi težke nevrastenije oproščen vojaške službe. Ze reducirani penzijski prejemki so se še nadalje zunanji. Obenem je Gajda prejel razsodbo, ki ima 234 strani in po kateri se proglašajo krivim: 1. da se je v letu 1920-21. s posredovanjem ruskega polkovnika Krakovijskega pogajal za službo v sovjetski armadi, torej v času, ko je bila češkoslovaška republika z Rusijo v napetih odnosih; 2. da je v istem času govoril imenovanemu polkovniku, da mu bo dobavil vojaška poročila iz pariške vojne šole in je res izročil Krakovijskemu dve francoski pismi vojne šole v Parizu v prepis. Nadaljnje točke govorijo o njegovem fašističnem delovanju, pri čemer je pripravljajoč prevrat, obljubil generalu Šnajdareku vojaško komando v Pragi. Druga točka obtožbe, kakor sprejemanje sovjetskega denarja, je razsodba opustila.

Preiskava proti morilcu Cena bega končana

v Praga, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Preiskava proti morilcu albanskega poslanika Cena bega v Pragi Alcibijadu Bebiu je končana. Dunajske poizvedbe so dognale, da je prišel Bebi na Dunaj v spremstvu dveh Albancev, ki sta mu tam kupila revolver in mu dala denar, takoj po njegovem odhodu pa da sta se zopet vrnila v Albanijo. O uspehu preiskave je bila Tirana obveščena diplomatskim putem, vendar še ni prišel noben odgovor. Razprava proti Bebiu se bo vršila najbrže meseca maja.

Parnik „Praga“ se vrača nazaj

v New York, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Pod češkoslovaško zastavo ploveči tovorni parnik »Praga«, ki je vozil orožje za Cangeolina in ki je pristal v pristanišču Manila radi naložitve premoga, je kljub protestu agenta južnokitajske vlade dobil od pristaniške oblasti vrnjen na ladijske papirje, na kar je zapustil Manillo. Z ladje je dezertiralo 6 mož posadke, ker so se bali napada, pristaniška policija v Manilli pa jih je poslala nazaj na ladjo.

31. jan. zunanja debata v Parizu

v Pariz, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Briand se je s predsednikom senatne komisije za zunanje stvari sporazumel tako, da se bo že dolgo v senatu objavljen zunanje politična debata začela v torek 31. januarja.

V Litvi je še armada v krizi

v Kovno, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Veliko pozornost je zbudila vest, da je nenadoma odstopil vrhovni poveljnik litovske vojske general Šukavskas. Vzroki njegovega odstopa so neznani, ker vlada o tem popolnoma molči.

Chamberlain pride v Varšavo

v Varšava, 17. jan. (Tel. »Slov.«) V poljskih listih krožijo poročila o obisku angleškega državnika Chamberlaina v Varšavi, ki je baje določen za mesec maj. Vest se nanaša na svojočasno povabilo Pilsudskega, ko se je v Zenevi sestal s Chamberlainom. Vendar do sedaj še ni uradnega potrdila te vesti.

Demarša male antante v Zenevi vložena

v Zeneva, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Danes zjutraj je bila sekretariatu Društva narodov vložena demarša Male Antante radi tihotapljenja orožja na Madjarsko. V diplomatskih krogih verujejo, da bo v najkrajšem času prispejala tudi skupna nota Male antante, v kateri se bo zahtevalo od Društva narodov, da vzame v pretres vprašanje tihotapljenja strojnih pušk na Madjarsko.

v Zeneva, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Prvo investgacijsko postopanje Sveta Društva narodov se bo torej res izvedlo proti Madjarski. Precej gotovo je, da bodo v drugi polovici tega tedna doseple v Zenevo note vseh treh vlad male antante. Note bi bile že davno odposlane v Zenevo, če ne bi bile posamezne države male antante needine med seboj o tem, kakšno postopanje naj se uvede, namreč ali naj Romunija spravi stvar na razgovor pred Svetom, ali pa naj vse tri vlade skupno predložijo stvar generalnemu tajništvu. Sporen je bil tudi obseg prijave pri Svetu Društva narodov, in se zdi, da se bo postopanje vršilo samo glede dobave treh vagonov strojnih pušk, ne pa tudi glede drugih slučajev, ki so postali znani mali antanti.

Vsa nemška politika boleha

Centrum v opasni krizi — Proti kanclerju Marksu gredo strokovne organizacije — Guerard njegov naslednik? — Šolski kompromis v nevarnosti? — Virtemberška grozi z izstopom iz države

Berlin, 17. jan. (Tel. »Slov.«) V centru je med vodilnimi možmi prišlo do ostrega konflikta. V prvi vrsti gre za Marksovo trditev, da stranka ni ne monarhistična, ne republikanska. Marksa je takoj zavrnil predsednik kluba Guerard z izjavo, da je centrum strogo republikanska stranka. Poleg tega pa gre v glavnem boj za uradniške plače. Ze od vladnega predloga o zvišanju uradniških prejemkov vodi voditelj kršč. strok. delavskih organizacij Stegerwald boj proti temu osnutku. Njemu je te dni zopet odgovoril Marks in označil njegova izvajanja za nestvarna, kar je dalo zopet povod za proteste od delavske strani. Delavski poslanec Imbusch piše proti Marksu javna pisma, v katerih se sicer zavzema za enotnost stranke, trdi pa, da ima v njej delavstvo premalo vpliva in je treba iz nje izgnati uradniško mišljenje. Ustanovitev posebne delavske stranke, kot jo zahtevajo radikalni člani, odklanja, boj se mora izvajevati v okviru stranke. Ker je kancler dr. Marks te dni zaposlen s konferenco zastopnikov dežel, na kateri se ravno razpravlja o razmerju dežel do države in kjer hoče Marks zastaviti ves svoj vpliv, da pride do znosnega stanja, ni pričakovati, da bi tako kmalu odgovoril na te napade. Zdi se pa, da postaja vedno bolj reprezentativna oseba in da prehaja faktično vodstvo centra v roke predsednika kluba Guerarda. Kakor doznava Vaš dopisnik iz centumaških krogov, odgovarja Guerardovo stremljenje tudi vodilnim možem v klubu in v stranki je torej računati za Guerardom kot možem bodočnosti.

Stegerwald odstopil?

v Berlin, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Notranje razmere v državi so v stanju krize, s katerim je še vedno pretežno prizadeta stranka nemškega centra. Stremljenje delavskih zastopnikov centra se postruje posebno proti dr. kanclerju dr. Marxu kot voditelju stranke in obenem reprezentantu desnega krila. Tako se v berlinskih političnih krogih vzdržuje vest, da je drugi predsednik centra Stegerwald odložil svoje mesto z utemeljitvijo, da mu je

uspešno sodelovanje z dr. Marxom postalo nemogoče. Predsednik krščanskih rudarskih strokovnih zvez Imbusch je tudi imel govor pred volivci centra, v katerem ostro kritizira napade dr. Marxa na Stegerwalda in zahteva od dr. Marxa kot najvišjega uradnika države in prvega predsednika stranke drugačno postopanje. Predsedstvo centra se bo menda sklicalo prihodnje dni, da izgladi difference med voditelji stranke. Še bolj kot ta konflikt v centru pa grozi kompromis o državnih ljudskih šolah povzročiti krizo v notranji politiki države. Kompromis določa, da v onih krajih, kjer je z zakonitim dogovorom urejeno vprašanje verskega pouka med državo in cerkvijo, ostane brez ozira na državni šolski zakon pri tej ureditvi. Ker bi s to kompromisno formulo bil priznan bavarski konkordat, kot pravi opozicija proti zakonu, se čuje v parlamentarnih krogih, da bo nemška ljudska stranka umaknila svoj podpis na kompromisu, ker radi svojega ostrega boja proti konkordatu na Bavarskem ne more sedaj naknadno priznati konkordata s sprejemom državnega šolskega zakona, posebno ker je odpor proti pocerksenju šole v njenih vrstah vedno večji. Nasprotno pa izjavljata bavarska ljudska stranka in centrum, da jima ni mogoče odreči se težko priborjenemu konkordatu. V državnem notranjem ministrstvu se bojijo, da bi z odklonitvijo navedenega kompromisnega paragrafa utegnil pasti državni šolski zakon, ter upajo, da se bo s pogajanjem med strankami dosegel nadaljnji kompromis. Položaj je še toliko bolj zapleten, ker je tudi bavarska vlada odločno protestirala proti opustitvi kompromisne ureditve, ker bi sicer ne bila več v stanju, izvesti s cerkvijo sklenjeno konkordatno pogodbo. — Sedaj v Berlinu zborujoča konferenca dežel je tudi prinesla notranjepolitično senzaijo. Nemškonaacionalni virtemberški državni predsednik Bacille grozi za slučaj, da se ustanovi enotna nemška država, z izstopom Virtemberške iz države. Tako so se razmere v državi pred novimi volitvami zelo nevarno poostrele.

Dunajske demonstracije proti Italiji

Poslanec dr. Ellenbogen razgalil italijansko-madjarske nakane — Italijansko sovraštvo gre v enaki meri proti Franciji kot Jugoslaviji

v Dunaj, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Avstrijski parlament je danes sprejel zakon o izdelovanju in uvozu ter izvozu vojaškega materiala, ki vsled ukinjenja medzvezniške vojaške kontrole v Avstriji postane dne 31. januarja t. l. svoboden. Socijalnodemokratski poslanec dr. Ellenbogen je pri tej priliki govoril o madjarski tihotapski aferi ter je ostro napadel Italijo in Madjarsko kot evropska motilca miru.

Izvajal je: Italija je država, o kateri ve vsa Evropa in ves svet, da s polno zavestjo pripravlja vojno. Njene sovražnosti so naperjene na eni strani proti močnemu sozavezniku Franciji, na drugi strani proti drugemu zavezniku v vojni, Jugoslaviji. Italijansko oboroževanje proti Jugoslaviji dobiva izraz v poskusih pošiljanja orožja preko avstrijskega ozemlja na Madjarsko. To postopanje je zarota Italije z Madjarsko proti evropskemu miru, pred vsem proti Jugoslaviji. Italijanska politika obkroževanja proti Jugoslaviji, ki se je začela z okupacijo Albanije in tiranskim paktom, pri Romuniji in Bolgarski pa ni imela uspeha, se je pri Madjarski popolnoma posrečila. Proti Jugoslaviji so italijanske vojne priprave prišle tako daleč, da se je tekom zadnjega pol leta že večkrat zdelo, da bo izbruhnila vojna, ki se je le s posredovanjem drugih velesil mogla s trudom preprečiti. Ta močno pripravljena Italija je sedaj našla zaveznika proti Jugoslaviji tudi v na vojno pripravljeni Madjarski. Nato je dr. Ellenbogen razpravljal o madjarskem oboroževanju, ki tudi ogroža mir Evrope, ker so na avstrijsko-madjarski meji madjarske Levente-organizacije pripravljene v polni opremi. Madjarska je oborožena do zob, da

prične novo vojno, in ni dvoma, da hočejo sedanji voditelji italijanske politike porabiti Avstrijo v vojni proti Jugoslaviji kot vdorni prostor, tako da preti Avstriji usoda Belgije iz l. 1914. Italija v takem slučaju ne bo spoštovala v mirovni pogodbi zagotovljene nevtralnosti Avstrije in hoče povod konflagracije porabiti celo za to, da bi k južni Tirolski dobila še severno Tirolsko. Socijalni demokrati protestirajo proti neenakemu postopanju antante napram Avstriji in Madjarski s tem, da bodo glasovali proti zakonu.

Grška kritika Marinkoviča

v Atene, 17. jan. (Tel. »Slov.«) »Elefteron Vima« razpravlja o govoru jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Marinkoviča, posebno o onem delu, ki ga objavlja agentura »Avala« in v katerem je rečeno, da se Jugoslaviji tudi nove vojne ni treba bati. Pravi, da je duh govora vendarle dokaz za napredujoči grško-jugoslovanski sporazum. Dr. Marinkovič je priznal, da so svoječasn s Pangalosom sklenjeni dogovori za Grško nesprejemljivi. Marinkovič je ves čas svojega uradnega poslovanja skušal napram Grški vplivati na politiko v duhu mirnega sodelovanja. Njegov govor je dokaz za to, da se Jugoslavija odreka svojim načrtom glede balkanske hegemonije, vendar mora Jugoslavija to svoje odrekovanje tudi dokumentirati z dejanji. Rojalistična »Nea Himeras« označuje Marinkovičev govor kot aroganten. Zmerni rojalistični »Imbro« pa pravi, da si izjave nasprotujejo, da so obenem koncilijantne in agresivne.

Pogreb Vellmira Preliča v Skoplju

r Skoplje, 17. jan. (Brz. »Slov.«) Danes se je vršil svečan pogreb nesrečne žrtve Vellmira Preliča. Pogreb je bil zelo slovesen. Ob krsti so govorili metropolit Varnava, v imenu skopljanskega prebivalstva Kremanc, v imenu filozofske fakultete Velimir Jovanovič in končno časnika Vladimir Goraovac.

Za pomoč Siniu in okolici

r Beograd, 17. jan. (Brz. »Slov.«) Poslanec Stj. Barič je danes s posebno deputacijo iz Sinja z županom Vidičem na čelu obiskal predsednika vlade Vukičevića in ministra za socijalno politiko dr. Gosarja ter pri njima interveniral radi podpora za tamošnje prebivalstvo, ki živi v skrajni bedi. Deputacija je bila povsod zelo ljubeznivo sprejeta in so ji obljubili tozadnevne podpore.

Brez pridržka

SDS je trikrat odstavila ljublj. župana — brez pridržka.
SDS je dvakrat razpustila ljubljanski občinski svet — brez pridržka.
SDS je pet let zavlačevala občinske volitve v Ljubljani — brez pridržka.
SDS se ni udeležila zaprisege župana dr. Periča — brez pridržka.
SDS za volitev sedanjega župana in podžupana ni ponudila nobenega sporazuma — brez pridržka.

Gospod Rb piše zadnje dni v »Jutru« s pridržkom popoldne pa »Narod« vse to ofroclja brez pridržka.

Zato bo gosp. Puc prisegal danes sam — brez pridržka.

Zato se mora SDS oprati najprej Filipovega dvorca — brez pridržka.

Zato mora SDS pokazati, da ni več besedolomna — brez pridržka.

Potem bo šele mogoče z njo govoriti pošteno, iskreno — brez pridržka.

Slovenci v Italiji

Proti hrvatskim organizacijam v Istri. Te dni se je sestal v Kopru fašistovski direktorij. Kapitan Almerigogna, zaprisežen sovražnik katoliške duhovščine, je poročal o »uničujočem delu« poplarskih organizacij v Kopru; vsi bivši Sturzovi pristaji so ostali na vodilnih mestih in vodijo boj proti fašizmu. Direktorij je sklenil, da bo odslej brez prizanašanja nastopal proti vsem katoliškim organizacijam in njihovim članom. Kakor znano, obstoji v Kopru tudi škofovski konvikt, v katerem se vzgaja nad 30 slovenskih in hrvaških dijakov. Koprski fašisti so poslovanje konvikta vselej ovrli. Ta nova bojna napoved velja gotovo tudi konviktu.

Oprostilna razsodba. Na tolminski sodnji se je moral zagovarjati Franc Skočin iz Volarij, obdolžen, da je žalil svojega sovaščana Ivana Kendo; ko si je ta oblačil vojaško obleko, mu je Skočin baje rekel: »Ali se ne sramuješ nositi italijanskih čunj? Pri razpravi se je izkazalo, da Kenda sploh ni bil upravičen nositi vojaške obleke, temveč se je z njo samo šopiril. Priče so izjavile, da Skočin ni izgovoril omenjenih besed. Predsednik je Skočirja oprostil.

Vzoren podestat. Podestat v Podgradu se vtikar v čisto osebne zadeve. Nedavno je zopet začel rovariti proti mlekarji v Hrušici. Od vodstva namreč zahteva, da odsvoli nameščence, ki niso njemu po volji. Med zadržniki je vzbudila ta zahteva veliko vznemirjenje, ker pomeni vtikanje javnega organa v čisto zasebna podjetja. Vse kaže, da bi podestat rad dobil mlekarne v svoje roke, da bi potem odsvolil vse Slovence in namestil Italijane. Politika podestata gre vohče za tem, da se ustvari v vsaki vasi italijanska naselbina in tako pospeši raznaroditev Slovencev.

Izprememba imen. Tržaška prefektura je prejela 100 novih »prostovoljnih« prošnji za izpremembo priimka. Rezultati pritiska fašistič. stranke na državne nameščence, da izpremenijo svoje »barbarsko« ime, so že tu. Nekatere polvorbe so zelo zanimive: Bisiach (prej Bizjak) je postal Bissi, Juvancich — Giannini, Poldrugo — Amicuzzi, Lufi — Laria in Weber — Tessitore. Nedavno je tudi knez Thurn v. Taxis, lastnik devinskega grada, menjal ime v Torre di Tasso.

K prostovoljnemu razpustu prosvetnih društev na Krasu. Tržaški fašistovski listi so priobčili te dni kot senzaijo vest o »prostovoljnem« razpustu slovenskih društev na Krasu. Vest je takoj prišla tudi v inozemske liste, ki so jo sprejeli z upravičeno rezervjo. Kljub temu pa vest ni bila zanikana niti v inozemskih listih, na drugi strani pa žene italijanski tisk kampanjo proti slovenskim »hujskačem« dalje in napoveduje prostovoljen pristop članov vseh razpusčenih slovenskih društev k fašistovskemu »Dopolavoro« ter popolno odepitev »dobrega in mirnega« ljudstva od »duhovnikov-politikantov« in drugih voditeljev. Skratka, napoveduje se društem razkroj slovenske miselnosti in narodne zavesti, ki spajata še danes, četudi so vse slovenske organizacije uničene, vse Slovence v enoto proti Italijanom. Radi tega je potrebno, da ugotovimo resnično stanje stvari. — Predvsem moramo poudariti, da gre za »prostovoljno« razpust prosvetnih društev v Sežaniščini, ki so se prostovoljno »razpustila« že septembra meseca, to je v času, ko sta gorilski in tržaški prefekt razpusčala slovenska društva kar en bloc. Okoli 500 društev so italijanska oblastva takrat razpusčila in danes po preteku štirih mesecev vsem fašistovski tisk organizira narodoeno senzaijo — o prostovoljnem razpustu slovenskih društev! In vsa kampanja je še tako usmerjena, kakor da bi šlo za »prostovoljno« razpust vseh slovenskih društev v Italiji! V resnici pa gre samo za društva v Sežaniščini, ki obsega po delitvi območja tržaškega fašistovskega pokrajinskega tainišstva občine: Sežana, Povir, Divača, Lokve, Rodik, Tomaj, Senožeče, Dolenja vas, Avber, Stiak, Dutovlje, Kopriva, Repentabor in Zronik. In koliko društev se je prostovoljno razpusčilo? Celih šest. Razmerje 6:500 je dovolj zgovorno. Kdor pozna razmere v sežanskem okraju, se temu »prostovoljnemu« razpustu ne bo čudil. Društva in tudi druge gospodarske naprave so v rokah trgovcev in gostilničarjev in narod sam si jih nikdar ni osvojil. Liberalizem je pognal korenine globoko med to kraško skalovje. Sežana in Senožeče sta bili njegovi prvi opori; slovenska ljudska stranka in kršč. kulturne organizacije niso mogle tu uspeti. Pač pa so bila s tem ustvarjena ugodna tla za »primorski fašizem«, ki sloni ves na koritarstvu. Ko je zapihala preko Krasa prva mrzla burja, so kraški stebri popicali; ko je bilo treba voliti med koncesijo in javno izkazanim slovenstvom, so se ostirji in trgovci odločili za prvo. To je vse.

Nova križarska vojna! Ko je neki italijanski časnikar izstopil v Pazinu, mu je stopil nasproti deček petnajstih let in se v »benečanskem« narečju ponudil, da ponese odličnemu gospodu kovčeg; časnikarju so se vili solze, ko je slišal »benečansko« govorico. V mestu ugleda poleg italijanskih imen mnogo takih na — ič; čelo se mu zgrbanči. Gre dalje, a zopet ga zbode govorica, »ki prokleto stonira z benečansko«. Tedaj se obrne do svojega spremljevalca za pojasnilo. Ta mu pojasni, da je kmetje, ki prihajajo z dežele v mesto, govorijo to »barbarski« jezik. Drugi dan, v nedeljo, gre k maši. Hrvatska pridiga! Tedaj se je odločil, da spiše v tržaške liste serijo člankov, da vzpodbudi istreske glavarje, »naj z novim pogumom in vztrajno nadaljujejo započeto jezikovno križarsko vojno«. Treba je doseči, da se bodo Istrani gladko izražali v italijansčini in tudi Boga molili v italijanskem jeziku. To bo toliko bolj lahko, ker govorijo kmetje hrvaški le iz grde navade. V danih razmerah nač ni treba posebnega imnaštva za take vojne.

Kaj je novega

KOLENDAR.

Sreda, 18. januarja, Sv. Petra stol v Rimu, Priska.

Dunajska vremenska napoved za 18. januar. Oblačno in megleno, padavine (sneg), temperatura se bo počasi znižala. V enem do dveh dni nastop mraza iz severovzhoda.

ZGODOVINSKI DNEVI.

18. januarja: 1873 je umrl angleški pisatelj Edward Bulwer (Lord Lytton). — 1547 je umrl italijanski humanist Pietro Bembo. — 1883 je prišel izhajati humoristični list »Skratc«. — 1906 se je ponesrečil prvi Zeppelinov krmilni zrakoplov. — 1870 je pruski kralj Viljem v Versaillesu proklamiral nemško cesarstvo. — 1917 je bil slavist dr. M. Murko, vseučiliški profesor v Gradcu, pokličen na vseučilišče v Lipskem. — 1689 se je rodil francoski politik in pisatelj Ch. de Montesquieu. — 1851 se je rodil zgodovinar Henrik Friedjung.

★ Jugoslovanski klub. Petek, dne 20. t. m., se bo vršila seja Jugoslovanskega kluba v Beogradu ob 10 dopoldne. Druga vabila se ne bodo izdajala. — Preseidništvo.

★ Zlata poroka. V župniji Leskovec sta obhajala zlato poroko zakonska. Vid in Marija Kokolj iz Belavskega. Kljub visoki starosti je oče Vid še skrben gospodar in nad 20 let zvest ključar pri podružnici sv. Avgustina.

★ Posvetovanje glede univerz, ki naj bi se vršilo prihodnji ponedeljek v Beogradu, se bo, ker je ta dan ravno svetosavska proslava, preložilo na februar.

★ Goriška Mohorjeva družba nam sporoča, da nima več v zalogi knjig za leto 1927. (s koledarjem za l. 1928.) Naročniki torej, ki so v zadnjem času naročili pri Prosvetni zvezi te knjige, jih ne morejo dobiti, pač pa se lahko vpišejo kot udji za tekoče leto 1928. (s koledarjem za 1929). Naročila sprejema Prosvetna zveza v Ljubljani, Miklošičeva c. 5. Udnina znaša s poštnino vred 30 Din (trideset) in naj se pošilja po nakaznici ali čekovni položnici na Prosvetno zvezo. Tako na nakaznicah kakor na položnicah je treba pripomniti, da je denar namenjen za knjige Goriške Mohorjeve družbe, recimo tako G. o. r. Moh. d. r. 1928. Na naročila brez denarja, se ne oziramo. Vsak ud naj navede svoj natančen naslov. Onim, ki nimajo naših čekovnih položnic, sporočamo, da je naša številka čekovnega računa: 11.333. — Prosvetna zveza v Ljubljani.

POZOR!

Po 20. januarju izide:
DR. MIHAEL OPEKA:

MEMENTO HOMO

PETNAJST GOTOVOR O MOLITVI, DELU IN MISLI NA SMRT

Opozorjamo na to publikacijo vnaprej, ker bodo govori o molitvi in misli na smrt dobro služili za versko pobudo zlasti v postnem času. Knjigo lahko naročite že sedaj, da vam jo kakor hitro bo na svetlo, lahko dopolnje založnica: **PRODAJALNA K. T. D. H. Ničmanova v Ljubljani**

Slavko Šavinksek:

Kako smo pri nas popravljali vodovod

»Mi smo to reč dobro premislili, že prej, ko smo bili še večina, pa zdaj, odkar smo manjšina, še bolj. Ker edino manjšina pravilno misli. Mi vemo, da je vode premalo, torej morajo biti cevi dovolj široke. To vendar razume vsako dete, gospoda!«

Tako so svedčano izjavila manjšinska usta in celotna manjšina se je de-mon-strativno odstranila od seje. Večina pa je zdaj z burnimi živjiv-klic sprejela predlog županov in sklenila, da se župan takoj drugi dan pelje osebno po onega instalaterja in ga pripelje za vsako ceno v Dolgo vas. Po celi vasi pa so tisti večer sedeli dolgo in ugibali in vsak svoje trdili; po eni uri ponoči je še celo policaj govoril sam s seboj, po ulici v stražnico idoč:

»To bo vendar razumel vsak otrok, da so cevi preozke, če ne more vsa voda skozi!« In ko je zadel na ulici ob vodovodnega petelina, bi ga bil najraje odvil in zaprl, tako je bil hud na ta vodovod.

Imamo pa mi Dolgovaščani avtobus-promet in sicer s Kratko vasjo, ki je bivališče onega nasvetovanega monterja ali vodovodarja. Sploh smo v Dolgi vasi zelo napredni in se avtomobilno razvijamo, tako, da je dvajset Dolgovaščanov avtomobilnih posestnikov. Kar je silno veliko za nas, četudi se Dolga vas imenuje. No in z avtobusom se je peljal naš gospod župan iakat slavnega vodovodarja. Ko

★ Okrajni zbor zaupnikov pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah zadnji sredo je bil tako dobro obiskan, kakor še malokateri dosedaj. Zbralo se je nad 30 novozvoljenih županov in mnogo občinskih svetovalcev. Zastopane so bile vse občine in župnije, dokaz, da organizacija stranke dobro deluje. Zborovanje je vodil predsednik g. Gomilšek. Govorili so narodni poslanec Žebot ter oblastna poslanca Stabej in Supanič. Predsednik Gomilšek je priporočil zaupnikom, da razširijo »Slov. Gospodarja« in »Slovenca« v vsako hišo. Narodnim in oblastnim poslancem je izrekel zbor neomajano zaupanje. Po zborovanju so ostali poslanci v važnih posvetovanjih z župani in zaupniki.

★ Smrt učitelja-kantorja. Preteklo soboto so v Turnišču položili k večnemu počitku upok. učitelja in kantorja g. Janeza Némethy. Takega pogreba v Turnišču že dolga leta ni bilo, kajti zelo priljubljenega gospoda je spremljalo na zadnji poti do 4.000 ljudi. Pevski zbor mu je zapel pod vodstvom g. kaplana ganljive žalostinke. Umrli je bil star 70 let. Učiteljeval je v Turnišču dolgih 42 let. Boljšega učitelja si ni mogoče predstavljati, kakor je bil umrl. Vedno mu je bilo pri srcu, da izročene mu otroke vzgoji v krščanskem duhu in jih čim bolj izobrazijo. V času, ko se je v prekmurskih šolah slišala le madžarska govorica in je bil slovenski jezik izključen in prepovedan, se on ni bal govoriti slovensko, ko je videl, da učenci madžarsčine ne razumejo. Mnogim učencem je dal podlago za višjo izobrazbo. Bil je tudi kantor in vsa župnija je zrla na njega kot na očeta.

★ Potrdilo. Škofijski ordinariat v Ljubljani potrjuje s tem prejem vsote 1000 (tisoč) dinarjev, poslance od neimenovanega darovalca dne 12. januarja 1928 za razne namene.

★ Vojaške vaje ob Savi pri Tacnu. Dne 24., 25. in 26. januarja t. l. bo mitraljeska četa 40. peš. polka »Triglavskega« ostro streljala na prostoru Roje, ki na severu in vzhodu meji na reko Savo, a na južni in zapadni strani na cesto Ježica—Savlje—Kleče—Vižmarje—Tacen. Streljalo se bo v smeri od Vižmarji proti Stražnemu hribu pri Ježici, radi česar bo cesta Spod. Gameljne—Ježica za ves promet v omenjenih dnevih od 8. do 16. ure zaprta. Ravno tako je v omenjenih dnevih zabranjen vsak prehod ali delo na omenjenem strelišču. Prostor bo zastražen od vojaštva.

★ Mohorjeve knjige. Kdor še želi naročiti Mohorjeve knjige za leto 1927, dobi lahko še vseh pet knjig. Naslov pove upravništvo »Slovenca« v Ljubljani. V zalogi Mohorjeve družbe so namreč že pošle.

★ Reparski napad ali uboj. Preteklo nedeljo sta šla brata Franc in Avgust Klavžer iz Pečice v podsredski fari v Zdole, kjer je Avgust imel izplačati bratu precejšnjo doto. Denar je Avgust dobil od svojega tasta v zdolski posojilnici. Franc Klavžer je denar po večini naložil v posojilnico, le nekaj je pridržal za tekoče potrebe. Okrog petih popoldne sta se oba brata v družbi žene, tasta in tašče podala domov proti Pečicam. Ker sta brata imela še posla v trgovini Presnik v Zdolah, sta zaostala. Od Presnika sta šla oba še k trgovcu Černogi po pozabljen zavitek. Ko sta od trgovine Črnogje šla po cesti proti domu, sta bila naenkrat od 3 do 4 fantov napadena. Franc Klavžer je zbežal, dočim ga je brat Avgust klical na pomoč. Ko je Franc hitel nazaj k bratu, so se napadalec umaknili. Ko sta oba prišla do sejmišča v Zdolah, sta bila ponovno

je prišel k njemu, mu je nujno razložil vodovodno situacijo in ga prosil, naj da prav ali večini, pa četudi manjšini, samo da uzone dolgovaški vodovod. In vodovodar je nekaj časa premišljeval, potem pa je resno dejal gospod župan pa okrepčat se in odtešat.

»Vaš vodovod pušča!«

Ničesar več ni spravil gospod župan iz vodovodarja. Sedla sta takoj na avtobus, ki je že čakal. Gospoda sta se vsedla notri na sedeže, vodovodarjevo priljago pa, ki je vsebovala vse mogoče instrumente, pa tudi vse priprave za zakrpanje vodovoda, so zložili na streho, kjer je prostor za tako reč; kajti gospod vodovodar je dejal, da hoče imeti brž pri rokah vse, ko bo našel luknjo v vodovodu.

In sta se pripeljala v Dolgo vas ter takoj šla na delo. Menim, vodovodar k napeljavi, gospod župan pa okrepčat in se odtešat.

Planila je zanimiva novica po Dolgi vasi, da je rešitelj vodovoda v vasi in radovedni Dolgovaščani so trupoma romali iz vasi ven do zadnjih hiš, kjer je prišel z odkopavanjem vodovoda, kazal delavcem, kje naj navrtajo zemljo, pa se sklanjal v odprtine z nekim aparatom, kakor ga imajo zdravniki, ko poslušajo v pljučih in srce. Je dejal radovednim Dolgovaščanom, da bo s tem aparatom slišal, kje voda pušča. Bili so med radovedneži in pristaši večine kakor oni manjšine in so z veliko napetostjo sledili vodovodarjevemu raziskovanju. Dočim so se lica pristašev večine svetila v zadovoljstvu in pričakovanju, so delali manjšinarji kisle obraze in z glavami zmajevali, češ, s tem ne bo nič, saj smo dojali, da bo večina samo denar vrgla in metala iz

napadena. Franc je zbežal in je mislil, da se je tudi Avgustu posrečilo zbežati. Avgust je pa medtem že z razbito črepinjo obležal mrtev na sejmišču. Franc Klavžer je zbežal naravnost v Setole, na dom staršev bratove žene. Ko ni tam dobil brata in ga tudi do polnoči ni bilo v Pečice, je hotel s tantom iti brata iskat. Radi teme sta to odložila na jutro. V ponedeljek v jutro sta šla s temno slutnjo po poti iz Pečice proti Zdolah. V Zdolah, na mestu večernega napada sta našla radovedneže okrog trupla, v katerem sta spoznala brata oziroma zeta Avgusta Klavžarja. Orožništvo je še tekom dopoldneva izsledilo napadalce, ki so znani domači pretepači. Pri ubitem Avgustu se je na obleki poznalo, da so mu pregledali žepe, kljub temu da mu ni ničesar zginilo. Večjo svoto denarja je namreč imel brat Franc, ki pa je pred napadalcem zbežal. Pokojni Avgust Klavžer je bil šele dve leti poročen in zapušča ženo in enega otroka. Ni še pojasnjeno, ali so napadalec ubili Avgusta Klavžerja radi denarja ali iz drugega vzroka.

★ Spiritistično proizvajanje na občini v Trbovljah. Prav zanimiv in šaljiv, obenem pa resen prizor se je nudi v petek popoldan na občini, kamor je okrajno glavarstvo pozvalo devet ženic, da se zagovarjajo o početju, ki ga uganjajo s klicanjem duhov v okolici Retja. Že na licu se je poznalo tem drugače poštenim ženicam, da so skrajno histerične in da so živčno bolne. Seveda so se mavzoji zabavali na rovaš žensk prav pošteno, vsaj je vsak od navzočih stregel uslužno ženicam, da so prej prišle do mize in stolov, ko jih je g. okrajni glavar Pinkava pozval, naj pokažejo svojo umetnost. Voditeljica spiritizma je še moškim zabijevala, da ne sme nikdo kaditi, se ne smeja in biti morajo enih misli. In tako se je špas začel. Ena mlajših od ženic je začela moliti razne molitve in čez delj časa je že dobila ena starejša trzavico in se krčevito tresla na vsem životu, nato pa še dve drugi. Voditeljica pozove prvo, ki se je najbolj tresla, naj vpraša duha, kdo da je. Takoj se ni hotel odzvati, če le na ponovni poziv izreče po ženski, da se piše Ferdinand Žičar, doma iz Notranjske (kraj ni imenovala), bil je cestni delavec in umrl pred 136 leti. Druga tresoča se ženica je na vprašanje povedala, da se duh piše Josip Markovič, doma iz Krškega, posestnik, umrl pred 40 leti, da trpi strašne muke, rad pa da gre še v trpljenje, katero bo še dolgo trajalo itd. Ženice so hotele svoje ceremonije še dalje izvajati, pa je okrajni glavar »sejoc« zaključil, in ženske so bile takoj zopet one kot poprej. Na pot jim je glavar dal še pošteno in pametno lekcijo.

★ Sredi pota se je zgrudil in umrl. Iz Krike pri Stični nam poročajo: V nedeljo, 15. januarja, je šel posestnik Jakob Koščak iz Gmajne kupovat mrvo v bližnjo vas Podbukovje. Ko so se ljudje vračali od krščanskega nauka, je on šel domov. Kakor navadno je po poti polglasno pel; kar se mož brez besedi zgrudi na tla, zadel ga je mrtvoud. Klicali so ga, budili, pa se ni več zavedel; ko so ga prinesli do gostilne pri Zingarju, je bil že mrtev.

★ Nevarna igra. Na Ježici pri Ljubljani instalirajo po hišah električno napeljavo. Ko je v neki hiši pred par dnevi privkral posve-

Devet dni nahoda!

Trdi se, da traja nahod devet dni in potem preneha s-m po sebi. Vsako redno zdravljenje je nepotrebno. To je praznoverje. Nahoda se moremo rešiti večkrat že v nekaj urah s pomočjo »FORMANA«. »FORMAN« takoj osvoboditi nosnice; ustavi se zločevanje sluznice, vnetje, oteklina, s tem pa tudi glavobol in mučna vrtoglavost. »FORMAN« dobite v vseh lekarnah in drogerijah. Ne zahtevajte pa »nekega sredstva proti nahodu«, ampak zahtevajte izrecno in jasno »FORMAN«!

že tako suhe občinske blagajne. V srcu pa je bilo le malce tesno manjšinarjem, ko so videli, kako samozvestno se je sukal vodovodar. Pa je prišel gospod župan. Vodovodar ga je povabil, naj si natakne njegov zanimivi aparat in naj gre poslušat v izkopano jamo. Gospod župan si je svedčano nataknil aparat okrog ušes, potem si privihal rokave na suk-njiču in hlačnice ter se sklonil v jarek. Brž so priskočili delavci in razprostrli par plah po tleh, da se ne bi gospod župan kaj umazal. In gospod župan so poslušali, skrbno in napeto. Nakrat so dvignili glavo in z žarečim obrazom povedali, da se jim vidi, da slišijo, kako voda pušča. Vodovodar se jim je nasmešnil, od navzočnega občinstva pa jih je nekaj brž steklo v vas povedat, da so gospod župan slišali puščati vodovod. Seveda so bili ti ljudje večinarji, dočim so se manjšinarji muzali in govorili, da bodo gospod župan slišali še marsikaj, ako bodo preveč poslušali, kje vodovod pušča.

Tako je med splošnim zanimanjem potekalo raziskavanje puščanja dolgovaškega vodovoda. Par dni je že trajalo in vodovodar je trdil, da mora zdaj zdaj zadeti na puščajoče mesto. Pritisnil pa je mraz, jako hud mraz, tako, da so Dolgovaščani trdili, da je bilo ob petih zjutraj 30 gradov mraza v senci. Bati se je bilo, da vodovod zamrzne. In so rekli gospodje od manjšine, da bi bilo to dobro, ker potem ne bi vodovod več puščal. Toda vodovodar, ki mu je bilo resno za stvar, je poprosil gospoda župana, naj mu da še par delavcev, da bo šlo kopanje hitreje od rok. Res jih je dal gospod župan. (Dalje.)

Glavo pokonci!

Ne uklonite se pri prvem napadu prehlada, gripe, influence!

Pyramidon

Tablete

so priznано sredstvo proti glavobolu in vročini, glavnih pojavih pri tistih boleznih.

Pristine samo v originalnem zavoju „Mellin's Food“.

tila električna luč, je domači fantek v radovednosti odvil žarnico, pogledal v odprtino ter v svoji naivnosti pljunil vanjo. Ker je bil takrat električni tok odprt, fant pa je z ustmi prišel preblizu, ga je tok prav pošteno stresel in vrgel ob tla.

★ Skrivajte pred otroci orožje! Minuli petek se je zgodila v Slovenjgradcu tale svarična nesreča: V novi občinski hiši prebiva s svojo družino brzojavni nadzornik Kavs. V petek so bili otroci sami doma v kuhinji. Najstarejši, ki obiskuje meščansko šolo, je pisal pri mizi nalogo, poleg njega je sedel petletni Cvetko in prepeval tiho pesmico, ki jo je slišal od matere. Osemletni Dragumil pa je stikal okrog po stanovanju in res našel nabito očetovo puško. V šali je nameril orožje proti najmlajšemu bratu, a starejši je že kričal svarično: »Vrzi proč!« Ni še izustil vseh besed, že je počil strel, ki je malemu Cvetku popolnoma zdrobil glavo. Bil je seveda pri priči mrtev. Ta grozna nesreča je zopet resen opomin staršem in vsem odraslim pri hišah: Skrivajte in zaklepajte orožje pred otroci!

★ Ameriški rušilec v Splitu. Koncem januarja bodo pripluli v splitsko luko štirje ameriški rušilec in sicer »Stewart«, »Israel«, »Admiral de Roy« in »Cleveland«.

★ Avtomatska telefonska centrala v Sarajevu. Poštno ministrstvo razpolaga z avtomatsko telefonsko centralo za 2000 naročnikov, ki jo bodo instalirali v Sarajevu.

★ Stavka v kurilnici glavnega kolodvora v Zagrebu. V kurilnici na glavnem kolodvoru v Zagrebu je v ponedeljek stopilo v stavko okoli 200 delavcev, ker je železniško ravnateljstvo javilo 45 delavcem, da imajo dopust za nedoločen čas brez pravice do plače. Ko so delavci to zvedeli, so se takoj sešli in sklenili, da v znak protesta zapuste delo. Poslali so deputacijo k železniškemu ravnatelju, ki naj ga prosi, da prekliče svojo odredbo. Obenem so se brzojavno obrnili na prometnega ministra in zahtevali, da se delavci takoj sprejmejo nazaj na delo.

★ Nesrečen padee z avtomobila. 23 letni inkasant Ivan Pšeničnik iz Brežic, ki je uslužben pri Balkan Kino v Zagrebu, se je v ponedeljek zvečer peljal na nekem tovrstnem avtomobilu. Med vožnjo je pa padel z avtomobila na cestni hodnik in se tako težko poškodoval na rokah in glavi, da bo težko okreval.

★ Volkovi v Dalmaciji. Po vseh občine Sinj so se pojavile cele tolpe volkov. V Radošću pri Sinju je neki kmet ubil volka, ki mu je poklak 12 ovac. Čakal je na volka celo noč. Prebivalstvo je zaprosilo, da se priredi velik lov na volkove, ki se bo vršil 22. t. m.

Priporočamo

solidno in najcenejšo moško in damsko konfekcijo tvrdke

Gričar & Mejač
samo Šelenburgova ul. 3.

Radi pozne seziže znatno znižane cene.

★ Za snajenje kopalne banje, kuhinjske posode, rok ter vseh kovinskih predmetov rabite samo Rönofin. Dobiva se v vsaki drogeriji.

OBLAČILA TVRDKE J. MAČEK
Ljubljana - Aleksandrova 12
so najboljša in najcenejša

Velika inventurna prodaja

po čudovito znižanih cenah se vrši dokonca januarja v veletrgovini R. Sterneckl, Celje.

★ Gospodinja! Kupuj in zahtevaj v vseh trgovinah samo čajne mešanice znamke »Čajanka«, so najboljša in najzdatnejša. Prodajajo se tudi v korist Jugoslovanski Matici. 9915

★ Apetit-testenine in dvojno sladno kavo zahtevajte v vsaki trgovini.

ali cela mesta... Povem vam, če bi bilo še kaj zdrave pameti pri vladarjih, bi tega Sloveka visoko in na kratko obesili.

Velikan duha, ki se je preko rednega šolanja dokopal do velike modrosti, ki jo je zajemal iz sebe in iz življenja, se je bogato oddolžil sloveštvu. Njegovega nazora ne moremo sprejeti, a njegovo delo in iskanje spoštujemo.

(Literatura: Fehr, Englische Literatur des XIX.—XX. Jhd., 1923, Wild Fr., Die engl. Lit. der Gegenwart, 1927, Les Nouvelles littéraires, 1925—1927, nekaj del, zlasti novel.)

Zdravnik in skladatelj dr. Anton Schwab -- šestdesetletnik

V prijaznem St. Pavlu pri Preboldu je januarja 1868. l. zagledal luč sveta. Rod Schwabov je eden onih, ki je ostal skozi stoletja korenito naroden in slovenskemu pokoljenju zvest. Listine župniškega urada navajajo vse od l. 1863. pod imenom Šwab dolgo vrsto pradedov in dedov našega jubilarja.

Dr. Schwab je promoviral l. 1894., bil sekundarij v Ljubljani, operater v Gradcu, začetno zdravniško prakso pa je izvrševal v svojem rojstnem kraju St. Pavlu. V času njegovega bivanja v St. Pavlu ga je odlikovala zlasti njegova požrtvovalna ljubezen do ubogih in nesrečnih bolnikov. Večinoma je delal brezplačno ter kot pravi ljudski dobrotnik tam, kjer mu je bilo treba, kakor tudi prebivalstvu celega vranskega okraja, kjer je bil obenem distriktni zdravnik, izkazal ogromno dobroto. Zanimivo je, da je bil dr. Schwab prvi zdravnik v Savinjski dolini, ki je vpeljal zdravljenje davice s serumom. Bilo je to l. 1897. Dočim je bolezen zahtevala preje ogromno smrtnih žrtev, je dr. Schwab že prvo leto zdravil s sijajnim uspehom 175 na davici obolelih otrok. Kot zdravnika visoke kvalitete ga vidimo l. 1913. med najzaslužnejšimi pri uničenju legarja, ki se je v 110 slučajih pojavil v Naskotovih hišah, enako tudi l. 1921-22. pri pojavu črnih koz v Celju in okolici.

Ogromno karitativno delo je opravil jubilarnt med svetovno vojno. Bil je zdravnik na celjskem kolodvoru in skozi njegove roke je šla večina od 75 tisoč v Celje dospelih ranjenecov. Slovenskim vojakom je bil vseskozi zaščitnik in dobrotnik. — Kot spretnega zobozdravnika ga pozna ljudstvo daleč izven Celja. V letih 1920—1922 je bil celjski mestni fizik, od l. 1922 dalje pa sanitetni referent celjskega okrajnega glavarstva. Kot povsod je tudi tu izražal svoj vplivni položaj v korist revežem ter povzdigo ljudske higijene.

Dr. Schwab je znan kot priljubljen ljudski predavatelj, ki zna spretno sicer težko snov približati umskim zmognostim preprostega človeka. Nešteto je takih predavanj. Govoril je o alkoholu, o spolnih boleznih, o jetiki, o materinstvu, o skrblitvi, o steklini itd. L. 1901 je skupno z dr. Jan. Ev. Krekom pričel s protialkoholno propagando na Stajerskem s predavanjem v Narodnem domu. Skozi dve leti je brezplačno poučeval v Teharski gospodinjstvi šoli, enako tudi na gospodinjstvi šoli v Celju. Da se je vedno rad odzval prošnjam raznih društev ter Ljudske univerze v Celju za predavanja, je čednost, ki ga krasi še danes.

Svojege dobrega prijatelja ima v dr. Schwabu tudi dijaštvo. Od l. 1900 je zdravil revnejše dijake dosledno brezplačno.

Se globlje je segel v dušo ljudstva kot slovenski skladatelj. Lahko bi rekli, da so najpopularnejše slovenske pesmi dr. Schwabove. Njegove »Zdrava Marija«, »Zlata kanglica«, »Dobro jutro«, »Večer na morju«, »Se ena«, »Vinska«, »Slanica« itd. segajo globoko v srce in se splošno pojejo. P. H. Saffner se je izrazil o dr. Schwabu kot skladatelju: »Ko bodo vsi moderni pomrli, bo »Zlata kanglica« še vedno lepa. — Bil je v Celju 15 let pevovodja Celjskega pevskega društva, a doživel je toliko nemilih nasprotovanj, da ni mogel dovršiti svojega kulturnega načrta.

Njegovo življenje je obširno popisal glasbeni strokovnjak dr. Kimovec v »Pevcu«. Dr. Schwab je zanimiv tudi kot šahist, ki je eden izmed redkih Slovencev, kateri se pečajo s kombiniranjem šahovskih problemov. Posebno z ozirom na to plat dr. Schwabovega udeleževanja piše o njem zagrebški »Dom i svijet«. Skladatelja Schwaba se častno spominja tudi Mantuani v svoji zgodovini slovenskih skladateljev.

Dr. Schwab je kljub svoji skromnosti danes ena najpopularnejših celjskih osebnosti. Ob njegovi šestdesetletnici mu iz srca želimo, da ga ohrani ljubi Bog še dolgo vrsto let čilga in zdravega ter še dolgo v prid Celju in Celjanom delujočega.

Naročajte 'Slovenca'!

Sir H. Rider Haggard:

38

Kleopatra, egiptovska kraljica.

Ko mi je tako nataknila venec, se mi je globoko poklonila in mi v grškem jeziku rekla, skoraj malce porogljivo: »Harmakis, kralj ljubezni!« Nato se je Kleopatra nasmejala ter mi napila kot »Kralju ljubezni«. Zbrani družbi se je dvotip zdel dober in je sledila njenemu vzgledu. V Aleksandriji namreč ne marajo za take, ki žive pošteno in se obračajo od žensk.

Jaz pa sem sedel na svojem mestu s smehljajem na ustnicah in silno jezo v srcu. Ker sem se zavedal, kdo in kaj sem bil, me je grizlo in peklo ob misli, da se razuzdani plemiči in lahkožive krasotice Kleopatrinega dvora norčujejo z menoj. Predvsem pa sem bil jezen na Karmion, ker se je najbolj na glas smejala; takrat še nisem vedel, da sta smeh in pikrost dostikrat zgolj koprena, s katero bolno srce prikriva svojo slabost pred svetom. »Posebno znamenje,« je rekla, da je to — tista krona iz evfelie — in tako se je v resnici pokazalo. Usojeno mi je bilo, da zabaran-tam dvojno krono Gorenje in Dolenje dežele za venec evfelie strasti, ki zvenejo, preden se popolnoma razvezejo, in faraonovo slonokoščeno posteljo za blazino nezvestih ženskih prsi.

Za Kralja ljubezni! Tako so me kronali v zasme. Resnica, in za kralja sramote! Jaz pa sem z odšavljenimi rožami na glavi — jaz, po pokoljenju in posvečenju faraonu Egipta — mislil na neminljive dvorane v Abutisu in na ono drugo kronanje, ki je drugi dan imelo biti dovršeno.

Vendar sem se smehljaj, jim odzdravil z drugo zdravico in šalo. Vstal sem, se priklonil pred Kleopatru in jo zaprosil, da mi dovoli, da odidem. »Venec,« sem rekel, in govoril o zvezdi premičnici, ki jo

poznamo zjutraj kot Donau, zvečer pa kot Bonou, »se vzdiga na nebu. Zavoljo tega moram jaz, novokronani kralj ljubezni, iti in se pokloniti njeni kraljici.«

Sveta življenje in vrvenje

Atentatorka Mara Bul'ev

ki je izvršila v petek 13. januarja z revolverjem atentat na pravnega referenta skopljanskega glavarstva, Velimira Prelča. Prelč je bil zadet z več krogli v prsa in je v ponedeljek vsled težkih poškodb umrl. — Atentatorka je iz Tetova in je poročena z nekim obrtnikom. Je tudi mati več otrok.

Praga proti nenravnosti

Praška mravstvena policija je začela odločno akcijo proti tajni prostituciji. Posebna komisija je pregledala vse praške nočne lokale, bare, vinske točilnice, kabarete in koncertne kavarne ter izdala lastnikom teh podjetij strog ukaz, da separirani prostori ne smejo imeti več ključavnic in zapahov. Tudi neprosorne zastore morajo gospodarji sneti z vseh oken in separiranih kotičkov ter odstraniti iz njih zofe in kanapeje. Lože v koncertnih kavarnah v bodoče ne smejo več imeti zaves, ki bi jih ločevale od ostalega kavarniškega prostora. Pravijo celo, da namerava policija sploh vse lože in separeje iz praških lokalov odpraviti.

Redka smrt

Na milanskem kolodvoru se je dogodila pred dnevi redka nesreča. Ko je premikač hotel odklopiti voz električne železnice, mu je spodrsnilo tako, da se je dotaknil neke tretje tračnice, ki je bila pod napetostjo. Železničar se je pri padcu zadell obenem ob odbijač vagona ter je tako tvoril sklenjeni električni vod, čigar tok ga je na mestu ubil.

Resnica in slutnja

Alice Salt, 17 letna delavka v tovarni za igrače v Leicesteru, je pripovedovala pri delu, da je sanjala ponoči grozne sanje. Zdelo se ji je, da je izbruhnil v tovarni ogenj in da se je v dimu zadušila. Ta mora je ves dopoldan mučila delke. Pri kosilu je zopet vse povedala starišem. Popoldne je šla zopet na delo in pol ure pozneje se je res vnelo skladišče celuloze v drugem nadstropju poleg de-

lavnice, kjer je bila Alice. Vse delavke so našle vrata, da se rešijo, le Alice Salt se je v dimu ožgala in zadušila. Ognjegasec so njeno napol sežgano truplo našli med razvalinami.

Rekord dveh tatov

Češko-slovaško vojno ministrstvo poroča, da sta dva učenca vojaške zrakoplovne šole, iz katere sta bila izključena, vdrla pri belem dnevu v hangar omenjene šole, pretepla stražnika in ga zvezala, nato pa odprla hangar in pripravila neko letalo na polet ter urno odletela neznano kam. O vkrcanem letalu dosedaj še ni nobenega sledu, čeprav je policija obvestila o dogodku domačo in inozemsko policijo.

Plavž eksolodiral

Pred kratkim je v Böcklungen eksplodiral plavž, čigar žareča masa se je razlila več metrov naokoli. Dva delavca je tako ožgala, da jih niso mogli spoznati, dve žrtvi še pogrešajo, ranjenih pa je bilo še devet drugih delavcev. Neprestan dotok novih gorečih mas je reševanje skoraj popolnoma onemogočal.

Zgodovina bubi-frizure

»Vse je že nekoč bilo!« — tako je dejal modri Ben Akiba. Toda moderna dama mu nasprotuje: Bubi-glavice še ni bilo! Mogoče inajo deloma prav. Ker dečja glavica je izraz za popolnoma novo, šele v našem času rojeno

življenjsko voljo žene. Za resno voljo žene, da bi bila možu enaka v pravicah in dolžnostih. Nučemo se prerekati z lepimi posestnicami dečjih glav in svetovnem naziranju.

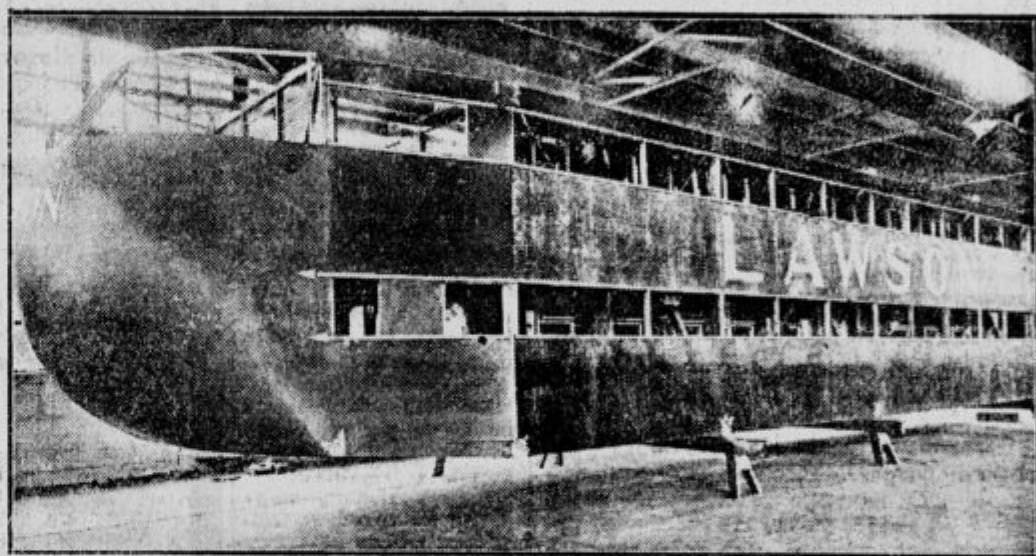
Toda v enem pogledu jim moramo nasprotovati. V zgodovinskem namreč! V tem ima stari Ben Akiba vseeno prav. Ker zgodovina pozna modo, oziroma običaj kratkoostrženih las pri različnih narodih in v različnih časih.

Začnimo pri Grkih! Duris iz Samosa, grški zgodovinar iz tretjega stoletja pred Kristusom, pripoveduje, da so morale nositi Atenčanke za kazen, ker so ubile sla, ki je poročal o porazu Atencev v bitki s Spartanci, kratkoostržene lase, torej — dečje glavice. Ironija zgodovine! Atenske so morale nositi dečje glavice za kazen, dočim jih danes nosijo, da bi svojim možem ugajale.

Kolo zgodovine se vrti. Stoletja so prešla. Prišlo je 15. stoletje, ko so nosile žene v Benetkah kratke lase, ne za kazen, ampak kot nekaj »ekstravaganantnega«. Ta ženska frizura se je imenovala »fungo«, slovenski »goba«. Karakteristično! Neka oblast je l. 1480. sicer to modo kot »sramotno in neobičajno« (povelje je ukazovalo, da »se morajo ženske tako nositi, kot jih je Bog ustvaril« — »ut mulieres appareant sicut Deus illas feicit«) prepovedala, toda že leta 1512. je bila moda kratkih las zopet splošno v veljavi.

Zopet so pretekla štiri stoletja. In zopet naletimo v Franciji na »najnovejšo« modo dečje glavice. V osemdesetih letih preteklega stoletja so namreč uvedle Parižanke moško modo. Nosile so moške hlače, dečje glavice in kadile cigarete. Tedaj so se vsi zgražali nad ekscentričnostjo in dekadenco Francozinj. Toda moda je obveljala vsaj za toliko časa, dokler niso pariški krojači predpisali nove.

Torej: Dečja glavica je že bila! Kolo zgodovine se je vrtelo in se bo še.

Največja zrakoplova

V Friedrichshafen grade največji zrakoplov na svetu: »L. Z. 127«. Ta novi zračni orjak bo dolg 235 metrov in 33,5 m visok. Ogrodje bo grajeno iz najtrpežnejših kovin: 20 odstotnega duraluminija in prevlečeno z močnim platnom. Trup bo razdeljen v 32 celic; v polovici le-teh bo nosilni plin, v ostalih plin za pogon. Po sredi trupa bosta vodila dva hodnika, tako da bo vsak čas mogoča najmanjša kontrola celega zrakoplova. Zrakoplov bo imel pet Maybachovih motorjev po 530 PS, skupaj torej 2650 PS. Akcijski radij bo znašal približno 20.000 km, obtežilna sposobnost 10 do 15.000 kg. Posadka bo štela 26 oseb. Spalnice, obednica, prostori za prtljago itd. bodo segali v trup in bodo od zunaj le malo vidni. V kuhinji bodo kuhali z elektriko.

— Skupni stroški za zrakoplov so proračunani na 4 milijone mark. Dela, pri katerih je zaposlenih 200 delavcev, zelo hitro napredujejo in ni daleč dan, ko se bodo Nemci zopet postavili pred svetom s svojim genijem.

Toda Angleži ne marajo pustiti prvenstva Nemcem. V Londonu grade letalo, ki bo v dveh nadstropjih imelo prostora za 100 oseb in katero bo gnalo 12 motorjev, vsak po 400 PS. To bi pomenilo, da bo angleško letalo, katero nam kaže gornja slika, hitreje in zmogljivejše od nemškega. Izkušnja bo pokazala, kateremu se bo moglo priznati dejansko prvenstvo.

Ti barbari pravijo namreč, da je Venera kraljica ljubezni.

Sredi splošnega smeha sem se umaknil v svoj opazovalni stolp, vrgel tisti nesramni venec med orodje svoje umetnosti in se delal, kakor da bi opazoval premikanje zvezd. Razmišljal sem o raznih rečeh, ki so se imele zgoditi in čakal, dokler ne bi Karmion prišla s poslednjimi seznanji na smrt obsojenih in s sporočili strica Sepa, katerega je bila tisti večer obiskala.

Naposled so se vrata narahlo odprla in ona je prišla obdana z dragulji in oblečena v bela oblačila, ker je prihajala naravnost od gostije.

Peto poglavje.

Kleopatra pride k Harmakisu. — Robec dvornice Karmion. — Zvezde. — Kleopatrin dar prijateljstva njenemu služabniku Harmakisu.

»Si vendar le prišla, Karmion,« sem rekel. »Jako pozno je že.«

»Resnica, gospod, ampak na noben način nisem mogla oditi od Kleopatre. Nocoj je čudno slabe volje. Sama ne vem, kaj to pomeni. Čudne muhe in misli ji rojijo po glavi kakor lahke, nasprotno sapice po poletnem morju; ne vem, kaj ima.«

»Dobro, dobro, dovolj te Kleopatre! Ali si bila pri stricu?«

»Sem, kraljevski Harmakis.«

»In ali imaš poslednje sezname?«

»Imam, tukaj so,« in vzela jih je iz nedrja. »Tukaj je seznam onih, ki morajo poleg kraljice umreti. Med njimi je tudi, kakor boš videl, ime tistega starega Galea Brenna. Žal mi je zanj, ker sva prijatelja; ampak mora biti. Sezname je dolg.«

»Tako je,« sem odgovoril in ga pregledoval; »kerdar ljudje pišejo svoje račune, ne smejo pozabiti nobene postavke, in naš račun je dolg. Kar mora biti, mora biti. Sedaj pa še drugi seznam.«

=====

LJUTSKA KNJIZNICA iz založništva Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani: 25 svezek. A. Sheehy, Noting. Posveti razpisu, letnik 24. Din. sez 32. Din. — 24 svezek. A. Marby, Hanka. Ljudsko-eršk. govori 22. Din. sez 30. Din. — 25 svezek. Haggard, H. resanja. Monerome. Din 30. sez. Din 12. — Štorck. in njegovo burkasto življenje 14. Din. 14. Din. sez 22. Din. — 27 svezek. Pregej, Otrok solnce. Din 24. sez. Din 32.

=====

